

אתיקה מקצועית

הנחיות והחלטות ועדת האתיקה הארצית

גליון מס' 70 • ינואר 2021

מדור חדש

אתיקה במחוזות הלשכה עמ' 22

דברי פתיחה

4 יו"ר ועדת האתיקה הארצית, עו"ד מנחם מושקוביץ

חתימה על תצהירים בעידן הטכנולוגי ובראי COVID-19

5 יו"ר ועדת האתיקה במחוז חיפה, עו"ד שאדי סרוג'י

משולחן ועדת האתיקה הארצית

11

15 חיסיון עורך דין לקוח כאשר החייב הוכרז כפושט רגל - החלטה עקרונית

16 ייחוד המקצוע - החלטה עקרונית

21 פשיטת רגל ופקיעת חברות - החלטה עקרונית

אתיקה במחוזות הלשכה

22

23 ועדת האתיקה מחוז דרום

25 ועדת האתיקה מחוז ירושלים

28 ועדת האתיקה מחוז מרכז

30 ועדת האתיקה מחוז תל אביב

32 ועדת האתיקה מחוז חיפה

35 ועדת האתיקה מחוז צפון

יו"ר ועדת האתיקה הארצית עו"ד מנחם מושקוביץ
פרקליטת ועדת האתיקה הארצית עו"ד שלי ואקנין-אדם
ממונה ועדת האתיקה הארצית עו"ד דניאל ברדה-אברהמוב
מרכזת בכירה ועדת האתיקה הארצית גב' דורית אדר
עורך ראשי עו"ד מנחם שטאובר
עורך אחראי טל נחום
עיצוב גרפי: אשכנזי זלצמן בע"מ

© מו"ל לשכת עורכי הדין בישראל רח' דניאל פריש 10, תל-אביב

מנכ"ל הלשכה אורי אלפרסי

טלפון: 03-6362200 | פקס: 03-6918696

אתר הלשכה: www.israelbar.org.il

מייל המערכת: menachem.s@israelbar.org.il

דברי פתיחה

חברות וחברים יקרים,

אני שמח להגיש לכם בזאת את הגיליון החדש של "אתיקה מקצועית" - ינואר 2021.

בגיליון הנוכחי תוכלו לקרוא על החלטותיה הבולטות של ועדת האתיקה הארצית, שניתנו ביחס לשאלות ותלונות שהגיעו בחודשים האחרונים לשולחן הוועדה. חלקם מהווים פועל יוצא להשפעות שהביא עימו משבר נגיף הקורונה.

בהקשר זה, קיבלה ועדת האתיקה הארצית מספר החלטות עקרוניות המתוות מדיניות, שתאפשר לציבור עורכי הדין עבודה רציפה ככל האפשר. כדוגמת החלטת הוועדה בעניין אימות תצהיר בהיוועדות חזותית.

בנוסף, בימים אלה ממש, אנו עמלים על כתיבתן של החלטות משמעותיות נוספות, שיובאו לתשומת ליבכם, עם פרסומן.

בגיליון זה, הראשון לשנת 2021, החלטנו לפרסם לראשונה את החלטות ועדות האתיקה המחוזיות של לשכת עורכי הדין, מתוך הבנה שהכרת החלטות אלה, עיון בהן והלמידה מהן, יפתחו עבורכם צוהר חשוב והכרחי, שיסייע לכם להקפיד הקפדה יתרה על כללי האתיקה, הקפדה שתסייע לשמירה על יוקרתו של מקצוע עריכת הדין שאנו עוסקים בו.

לצד ההחלטות הרבות והחשובות המוצגות בגיליון זה, ברצוני להפנות אתכם למספר החלטות עקרוניות שניתנו על ידי ועדת האתיקה הארצית, הנוגעות לחיסיון עורך דין-לקוח, ייחוד המקצוע ופקיעת חברות.

עיון בגיליון זה יאפשר לכם עורכות הדין ועורכי דין להיחשף לנושאים שונים המגיעים לפתחכם, במהלך עבודתכם. אלה, יסייעו לכם במתן תשובות לשאלות ולהתלבטויות בבואכם לעסוק בתיק או בסוגיה משפטית.

לא פחות חשוב מכך, בגיליון זה אנו מביאים לידיעתכם מקרים בהם חרגו עורכי דין בהתנהגותם ובהתנהלותם מול שופטים, לקוחות ולצערנו אף קולגות.

אני מקווה שגיליון זה יעניק לכם ארגז כלים משמעותי בהתמודדות היומיומית בסוגיות שונות ויסייע לכם בשמירה על כללי האתיקה.

אתם כמובן מוזמנים לפנות לוועדת האתיקה הארצית וכן לוועדת האתיקה המחוזיות בכל עניין ושאלה.

בהזדמנות זו אאחל לכולנו שנה פורייה, מכבדת ומכובדת ובעיקר ובריא.

בברכה,
מנחם מושקוביץ, עו"ד

חתימה על תצהירים בעידן הטכנולוגי ובראי COVID-19

בימים אלה בהם הנחיות משרד הבריאות מתעדכנות מידי יום וקיימות מגבלות שונות ובהן: מניעה מלצאת מהבית הנוגעת לאוכלוסיות בסיכון, צמצום מגע בין אנשים, שמירת מרחק של 2 מטרים וכיוצ"ב, נושא החתמה על תצהירים "עלה לכותרות" ובצדק.

התפשטות נגיף הקורונה מאלצת את כולנו להתמודד עם אתגרים בתחומים רבים והסתגלות למצב "החדש", הינה מחוייבת המציאות.

בין היתר, התקבלו מספר החלטות שמטרתן לעדכן את החובה בהחתמת תצהיר בפני המצהיר באופן פיסי, והכל, ב"רוח השעה".

לצד זאת, מחובתנו להזכיר את החשיבות הרבה הקיימת באימות תצהיר ומתן אזהרה על-ידי עורך הדין:

"...לא בכדי דורש המחוקק אימות חתימות המצהירים על תצהיר, שהרי, אם לא חתם המצהיר, אין ערך לתצהיר, ואין מקום לכל הליך משפטי או אחר המבוסס עליו. תצהיר אינו אלא ניסוח בכתב של גירסתו של אדם לגבי עובדות, העשויות להיות שנויות במחלוקת, למען שכל אדם אחר, כולל כל תאגיד ורשות מינהלית וכל ערכאה שיפוטית, יוכל לפעול על-פיו, מבלי לשמוע את הדברים במפורש יוצאים מפי המצהיר. האחריות לתוכן הדברים היא על המצהיר, האחריות לזהותו של המצהיר, דהיינו, לכך שאמנם האדם המתואר כמצהיר הוא שחתם על הדברים, היא על מי שמאשר את זהות החותם. אולם, אין המדובר בזיהוי בלבד אלא גם במתן אזהרה למצהיר, שאם לא יאמר את האמת צפוי הוא לעונש. לא קיבל המצהיר אזהרה כזו ולא אמר אמת, ודבריו גרמו לתקלה, יכול הוא לאחר מכן לטעון, כי אינו בר-עונשין, מפני שלא הוזהר כחוק. אחריות כבדה זו למתן אזהרה למצהיר, הכוללת, כמובן, אחריות לזיהויו, הטיל המחוקק (סעיף 15(ב) לפקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971) על נושאי משרות שיפוטיות, על היועץ המשפטי לממשלה ובכירי הפרקליטים בשירות המדינה ועל ראשי רשויות מקומיות ועל עורכי הדין. הנוהג, שעורך-דין, המגיש תצהיר של מישוה במהלך ייצוגו, יזהיר את המצהיר כחוק ויאשר את חתימתו, מקל בהרבה על עבודת עורכי הדין ומיוסד הוא על האמון, שנתן המחוקק - ונותנות הערכאות ורשויות אחרות - בכל עורך-דין בתוקף מעמדו."

[בג"צ 202/81 סעיד מחמוד טביב ואח' נ' שר הבטחון ואח' (פורסם ב"נבו" - ניתן ביום 31.12.1981)]

יצוין, כי הסמכות לאישור תצהיר לפי סעיף 15 לפקודת הראיות, הינה סמכות חשובה ורגישה שהמחוקק ראה לנכון להעניק לעורכי דין לאור האמון שניתן בהם.

במספר רב של פסקי דין שניתנו לאורך השנים על ידי בתי המשפט השונים, נקבעה החשיבות הרבה והרגישות לסמכות אשר נתן המחוקק לעורכי הדין כמי שרשאים לערוך ולאמת תצהירים.

כך, עוד בעל"ע 19/81 אברהם ישי נ' לשכת עורכי הדין [פורסם ב"נבו". ניתן ביום 7.7.1982], קבע כבוד בית המשפט העליון:

"...מחוקק ראה לנכון להסמיק את ציבור עורכי הדין לקבל תצהירים מאת הציבור ולאמת את חתימת המצהיר, לאחר שהזהיר את המצהיר על חובתו להצהיר אמת. סמכות זו הייתה נתונה בעיקר לשופטים, ורק משום האמון, שניתן לציבור עורכי הדין, הקנה המחוקק סמכות זו לציבור זה בהנחה שיעשה מלאכה אחראית זו באמונה. המעשה שעשה המערער מפגין לזלזול בחובה המוטלת עליו כעורך-דין ופוגע באמון, אשר ניתן לציבור עורכי הדין בכללו.

לפיכך, התנהגות המערער במקרה דנן מהווה הפרה חמורה של כללי ההתנהגות המחייבים עורך-דין."

אם כן, תפקידו של עורך הדין אינו מסתכם בהעלאת הדברים על גבי תצהיר בלבד. תפקידו, כולל גם מתן אישור לתצהיר, וככזה עליו לוודא שהמצהיר מודע לתוכנו של התצהיר ולא להסתפק רק בהקראת האזהרה בפניו. רוצה לומר, כי על עורך הדין לוודא שהמצהיר מבין ומסכים לכתוב ורק לאחר מכן יכול עורך הדין להזהירו ולהחתימו על התצהיר.

בע"א 591/70 אליהו מזוז נ' ראובן חדר [פורסם ב"נבו" - ניתן ביום 13.6.1971], פסל בית המשפט העליון תצהיר לאחר שעלה כי המצהיר חתם על דפי תצהיר ריקים, כאשר בהמשך עורך הדין הוסיף את הדברים. ביהמ"ש הורה על העברת הטיפול אל הוועד המרכזי של לשכת עורכי הדין ולפתיחת הליך משמעת. בפס"ד קבע בית המשפט לגבי האופן בו על עורך הדין לפעול כאשר מתבצע הליך של החתמה על תצהיר:

"...אישור תצהירים הינו תפקיד רשמי שהוטל בסעיף 37 של פקודת העדות על עורכי-דין, בצדם של שופטים ונושאי תפקידים אחרים, מתוך אמון מיוחד שהמחוקק נתן באנשי מקצוע מכובד זה. עורך-הדין ... הכזיב את האמון הזה קשות, תוך זלזול ברצינות התפקיד שהופקד בידיו. מותר לעורך-דין להרשות לעוזרו שיקבל אינפורמציה מפי לקוח לקראת הכנת תצהיר. אולם אחרי שהתצהיר הוכן, יש למסרו למצהיר כדי שיעיין בו או לקראו באזניו, ואם התצהיר מכיל טענות משפטיות שאינן מובנות למצהיר, יש להסביר לו את הכתוב. רק אחרי שעורך-הדין השתכנע אישית שהמצהיר הבין את הכתוב, עליו להזהירו כחוק ולהחתימו את המצהיר עליו, אם הלה מסכים לתכנו ומסכים לחתום, ולאחר מכן יאשר עורך-הדין בחתימתו שהזהיר את המצהיר ושהלה חתם בפניו.

בדומה, בית המשפט המחוזי בנצרת קבע במקרה בו הוגשה עתירה אשר נתמכה בתצהיר אשר לא היה חתום על-ידי העותר, כדלקמן:

"...חובה עלינו להעיר על כך שהעתירה נתמכת בתצהיר שאינו חתום על ידי העותר. לא העדר חתימה הוא המטרידנו, אלא העובדה כי חרף העובדה שהעותר לא חתם על כל עותק משלושת התצהירים המצויים בתיקנו, אימתה הסניגורית את התצהיר בקבעה "ויחתום על התצהיר עובר למועד קיום הדיון בעתירה זו". דרך מקורית זו אינה עולה בקנה אחד עם הוראות סעיף 15 לפקודת הראיות [נוסח חדש] התשל"א-1971.
[ע"ע"א 409/09 זיתואי מראד עאדל נ' ועדת השחרורים (פורסם ב"נבו" - ניתן ביום 12.7.2009)]

אמנם, אין חובה על עורך הדין לוודא כי התצהיר הינו תצהיר אמת. אולם, ככל שעורך הדין יודע כי הכתוב בתצהיר אינו אמת, אסור לו לאמת את חתימת המצהיר (את/252/11 חובות עורך הדין בכל הנוגע לתצהירים, אתיקה מקצועית 45, 2012).

בכל הנוגע לאיסור המוטל על עורך דין לאמת תצהיר ביודעו כי תוכנו שקרי, במסגרת **ע"ע 758/94, 863/94 הוועד המחוזי של לשכת עורכי הדין בתל אביב יפו נ' עורך הדין שמואל סעדיה** [פורסם ב"נבו" - ניתן ביום 21.9.1997], עורך דין הורשע בהחתמת אדם על תצהיר, שעה שידע כי האמור בתצהיר לא היה נכון:

"כאמור לעיל, הוכח שהמערער ייצג את זאבי החל מאפריל 1986 ולא רק החל מסוף שנת 1986. מתבקש מכך, שהחתמת זאבי על התצהיר הנ"ל על ידי המערער נעשתה כשהמערער יודע, כמוהו כזאבי, שאין האמור בתצהיר - ככל שהוא מתייחס למועד תחילת ייצוגו את המערער - אמת.

התנהגות כזו שלו מהווה התנהגות שיש עמה פגיעה בכבוד מקצוע עריכת הדין במובן סעיף 53 לחוק לישיבת עורכי הדין. מכאן, שהרשעתו בפרט זה לפי סעיף 61(ו) לחוק עומדת על תילה."

בסופו של יום, ובכל הנוגע לתפקיד עורך הדין בהחתמה על תצהירים; הרי שכגודל הסמכות אשר ניתנה לעורך הדין ע"י המחוקק, כך רובצת על כתפיו אחריות רבה לשמור ולהקפיד הקפדה יתרה על הכללים הקבועים בעניין זה.

בע"א (מחוזי ת"א) 61322-05-16, קבע בית המשפט המחוזי בת"א (כבוד השופט ק' ורדי, ס' נשיא) כי בכך שעורכת-הדין איממה חתימות מבלי שחתמו בפניה, היא:

"הפרה חובות מוסריות, אתיות, מקצועיות וחובות המוטלות עליה מכוח הדין, כמו גם את חובתה הבסיסית כעורכת דין המחויבת לנהוג בהגינות ובניקיון כפיים".

אם כן, והדבר אינו מוטל בספק, אימות של תצהירים כוזבים ודברי שקר ביועץ, הינה מעשה חמור ביותר, פסול ובלתי מקובל, כאשר מצופה מעורך דין לדבוק באמת ולפעול בסטנדרט התנהגות גבוה.

ועדת האתיקה הארצית ראתה את המצב השורר בארצנו בעקבות התפשטות נגיף הקורונה והמגבלות השונות שהוטלו על האזרחים. בשל כך, הוחלט על ידה, כי ככל שקיים צורך דחוף בקיומו של תצהיר, ניתן **בעת הזו** (נכון להיום, **עד לתאריך 17.11.2020**) להתיר אימות חתימה ע"י עו"ד בהיוועדות חזותית. זאת, בתנאים אשר נקבעו בהחלטתה המחייבת את/39/20 מיום 7.4.2020 (המתקנת את החלטתה הקודמת מיום **25.3.2020**) ואשר כאמור תוקפה הוארך בהחלטה נוספת.

בשל חשיבות הדברים, להלן העתק ההחלטה במלואה:

הארכת תוקף להחלטת ועדת האתיקה הארצית (את/39/20)
אימות חתימה של עו"ד על גבי תצהיר בהיוועדות חזותית בישראל

27.10.2020

בהמשך להחלטת ועדת האתיקה הארצית את 39-20 אשר פורסמה ביום 07.04.2020, ועם סיום תוקפה של הודעת שר המשפטים בדבר החלטת תקנות בתי המשפט ולשכות ההוצאה לפועל (סדרי דין במצב חירום מיוחד), מתכבדת ועדת האתיקה לפרסם הארכת תוקף להחלטתה בנושא שבנדון ועד ליום (התשנ"א - 1991-19.11.20), 01/10/21, כדלהלן:

הארכת תוקף להחלטת ועדת האתיקה הארצית (את/39/20)
אימות חתימה של עו"ד על גבי תצהיר בהיוועדות חזותית בישראל

בהמשך להחלטת ועדת האתיקה הארצית את 39-20 אשר פורסמה ביום 07.04.2020, ועם סיום תוקפה של הודעת שר המשפטים בדבר החלטת תקנות בתי המשפט ולשכות ההוצאה לפועל (סדרי דין במצב חירום מיוחד), (התשנ"א - 1991-17.05.20) מתכבדת ועדת האתיקה לפרסם הארכת תוקף להחלטתה בנושא שבנדון עד ליום 01.10.21, כדלהלן:

סעיף 15 לפקודת הראיות (להלן: הפקודה) קובע שלוש דרישות מצטברות, בהתקיימן מסמך ייחשב כתצהיר: א. הצהרה בכתב חתומה על ידי המצהיר ב. ההצהרה ניתנה לאחר שהמצהיר הוזהר על ידי המזהיר כי עליו להצהיר את האמת וכי יהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק אם לא יעשה כן. ג. דבר מתן האזהרה אושר על ידי המזהיר על פני התצהיר.

כידוע, התצהיר משמש כמסמך להוכחת עובדות במסגרת הליכים משפטיים, לרבות תחליף לעדות ראשית בבית משפט, ואף להוכחת עובדות מחוץ לכותלי בית המשפט. לפיכך, קיימת חשיבות רבה לאמינות הכתוב בו. להשגת מטרה זו נועדה האזהרה בדבר המשמעות הפלילית של אי הצהרת אמת, המהווה דרישה מהותית לקיומו של תצהיר.

תכליות מרכזיות נוספות לעריכת תצהיר הן זיהוי המצהיר - בירור וזיהוי האדם אשר מוסר את הדברים המופיעים בתצהיר, כפי שנחזית על פני התצהיר - רכיב שגם הוא חשוב לאמינות התצהיר. בנוסף, כאשר מי שערך את התצהיר הוא עורך דין, יש לוודא שהמצהיר מודע לתוכנו של התצהיר עליו הוא חותם תכלית נוספת היא תיעוד תהליך האזהרה בגוף התצהיר, או כלשון הסעיף - "נתינתה תאווה על פני התצהיר".

הנחיות משרד הבריאות "החזרה לשגרה" מתעדכנות מדי יום. בין היתר קיימות מגבלות על אוכלוסיות בסיכון לפיהן יש להקפיד ולהימנע מלצאת מהבית ומלארץ אנשים בבית, למעט לשירותים חיוניים, חובה בכל יציאה למרחב הציבורי לצמצום מגע בין אנשים ושמירת מרחק של 2 מטרים ועוד. הנחיות אלו מחייבות הארכת תוקף ההחלטה שבנדון.

בהתאם לכך, מוצאת ועדת האתיקה הארצית, כי ככל שקיים צורך דחוף בקיומו של תצהיר בעת הזו, הרי שיש להתיר אימות החתימה על ידי עורך הדין בהיוועדות חזותית בתנאים המצטברים הבאים בלבד:

1. עורך הדין והמצהיר מצויים בעת האימות בישראל.
2. המצהיר הציג בפני עוה"ד על גבי הצג תעודה מזהה.
3. עוה"ד הקריא בפני המצהיר את האזהרה הבאה:

"הריני מאשר, כי ביום _____ בחודש _____ שנת 2020, בשעה _____, הופיע לפניי עו"ד _____ מ.ר. _____, מהכתובת _____, מר _____ הנושא ת"ז מס' _____ שזוהה על-ידי לאחר שקיבלתי בדוא"ל אימות של זהות הלקוח מאת מערכת ההזדהות הממשלתית של ממשל זמין.

ההופעה לפניי בוצעה באמצעות היוועדות חזותית אשר מתועדת אצלי, כאשר המצהיר מופיע לפניי על גבי הצג, עת הצהרתו מושא האימות לפניי והוא מצהיר בפניי כי הוא מצוי במדינת-ישראל בזמן החתימה והאימות והוא מסכים לתיעוד החזותי ועשיית השימוש בו. לאחר שהזהרתי את המצהיר, כי עליו להצהיר את האמת, וכי הוא צפוי לעונשים הקבועים בחוק אם לא יעשה כן, אישר הנ"ל את נכונות הצהרתו אשר הוצגה לי במלואה במסגרת ההיוועדות החזותית וחתם עליה מולי.

חתימת המצהיר _____; חתימת עוה"ד _____.

4. בהסכמת המצהיר ובכפוף לכלל 22 (א) לכללי לשכת עורכי הדין) אתיקה מקצועית, (התשמ"ו-1986, עוה"ד יתעד בהקלטה חזותית את תהליך האזהרה והאימות בלבד, הכולל את:

- א. הסכמת המצהיר לתיעוד בהקלטה חזותית.
- ב. צילום תעודת הזיהוי של הלקוח.
- ג. קריאת האזהרה על ידי עוה"ד, אישור האזהרה ע"י המצהיר.
- ד. הצהרה להקלטה על: תאריך ושעת אימות התצהיר, נושא האימות כמפורט ברישא של התצהיר, שמו ומספר רישונו של עוה"ד.
- ה. חתימת המצהיר [יובהר כי החתימה יכולה להיעשות על גבי נייר ולהיסרק למחשב או להיעשות מלכתחילה באופן דיגיטלי, כך שאין הכרח דווקא להדפיס את התצהיר במדפסת ולחתום פיזית].
5. עם סיום החתימה והתיעוד ישלח המצהיר את המסמך (החתום אל עוה"ד באמצעי דיגיטלי כגון באימייל, ווטסאפ, פקסימיליה וכיו"ב).
6. מיד עם קבלת המסמך, עוה"ד יוודא שהמסמך שהתקבל בידו הוא המסמך שעליו חתם המצהיר בתיעוד. לאחר מכן, יחתום עוה"ד בעצמו על המסמך ויאשר את זהות המצהיר ואת מתן האזהרה.
7. המסמך שעל גביו יהיו שתי החתימות הוא התצהיר השלם, שאותו ניתן יהיה להגיש לבית המשפט או לעשות בו שימוש אחר בהתאם לצורך.
8. עוה"ד הנדרש להגיש תצהיר לביהמ"ש, יגישו תוך ציון העובדה כי התצהיר נערך בהיוועדות חזותית בהתאם להחלטת ועדת האתיקה הארצית את 20-39 מיום 13.05.2020 וכי שמור בידו תיעוד חזותי של אימות התצהיר אשר יוגש לביהמ"ש ככל שיתבקש.
9. תיעוד של תצהיר כמפורט בסעיף 5 לעיל, בין שהוגש לביהמ"ש ובין שלא, ישמר בידי עורך-הדין עפ"י כללי לשכת עורכי הדין (שמירת חומר ארכיוני במשרדי עורכי דין) תשל"א-1971.

יודגש, תפקידו של עוה"ד בעריכת התצהיר ואימותו אינו טכני בלבד, שכן עוה"ד הוא זה אשר העלה על הכתב את המידע שמסר לו המצהיר ועליו לוודא כי המצהיר הבין את תוכן התצהיר כפי שנערך שכן, בעצם האימות על ידי עוה"ד הוא נותן תוקף לתצהיר.

לסיכום, לאור החשיבות באזהרת המצהיר ואמינות תוכנו של התצהיר, על עורכי הדין לשמור על השימוש באימות חתימה בהיוועדות חזותית כחלופה למקרים בהם לא ניתן היה לפעול בדרך של אימות חתימה בנוכחות המצהיר, או ע"י עריכת "הצהרה" (כמפורסם בגילוי הדעת של ועדת האתיקה מיום 17.03.20) ובעת זו בלבד. יודגש: כי חל איסור להקליט לקוח כאמור בסעיף 22 (א) לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986 למעט הקלטה על פי המפורט בסעיף 5 דלעיל כהוראת שעה, בצל שעת החירום בה אנו מצויים, ולצורך תיעוד טכני בלבד.

מנחם מושקוביץ, עו"ד
יו"ר ועדת האתיקה הארצית

יועץ, כי במידה ולא ניתן לבצע היוועדות חזותית, קיימת אפשרות נוספת להחתמה על הצהרה. זאת, בהתאם ל"גילוי דעת" שפורסם על-ידי יו"ר ועדת האתיקה הארצית ביום 17.3.2020 אשר עניינו הגשת הצהרה שלא ע"י התייצבות בפני עו"ד.

יודגש, שבמקרה כזה אין מדובר בתצהיר עפ"י דין. המסמך המוגש כתחליף תצהיר לא יוכתר כ"תצהיר", אלא יש להכתירו כ"הצהרה", "הודעה" או כל ביטוי דומה לאלה.

בנוסף, על עורך הדין הנוקט באפשרות זו לציין בתחתית המסמך כי החתימה לא אומתה בפני עורך דין, וכן יש לציין במסמך כי עובר לדיון יוגש תצהיר כדין.

להלן העתק "גילוי הדעת" מיום 17.3.2020 אשר פורסם ע"י יו"ר ועדת האתיקה הארצית:

ועדת האתיקה הארצית

חברות וחברים יקרים,

נוכח התפרצות נגיף הקורונה ולאור הנחיות משרד הבריאות על צמצום מפגשים למינימום הכרחי, אני מוצא לנכון להבהיר סוגיה חשובה אשר שבה ועולה בימים אלו, העוסקת באופן אימות תצהירים מרחוק, שלא על ידי התייצבות בפני עורך הדין.

כידוע, בפעולת אימות החתימה מוטלות על עורך הדין החובות הבאות:

- 1.1 עליו לזהות את המצהיר שבפניו.
- 2.1 עליו לוודא שהמצהיר הבין את הכתוב בתצהיר.
- 3.1 עליו לקרוא את נוסח האזהרה בפני המצהיר, בשפה המובנת לו ולוודא שהבינה.

אבקש לחדד ולהבהיר את האופן בו על עורך הדין לנהוג במידה ונמנע ממצהיר פוטנציאלי לחתום על תצהיר לפי פקודת הראיות:

1. ראשית, המסמך שמוגש כתחליף תצהיר לא יוכתר כ"תצהיר" ועורך הדין לא יציגו כ"תצהיר" אלא כ"הצהרה", "הודעה" או כל ביטוי דומה לכך.
2. בתחתית המסמך יצוין כי החתימה לא אומתה בפני עורך הדין.
3. עוד יצוין במסמך כי עובר לדיון, יוגש תצהיר כדין.

ראו לעניין זה גם את החלטת ועדת האתיקה הארצית את 4/12 (גיליון "אתיקה מקצועית" מספר 49).

ועדת האתיקה הארצית תעשה כל שביכולתה לסייע לעורכי הדין בהתמודדות היומיומית בימים אלו, אשר גם בהם יש להקפיד על שמירת כבוד המקצוע וכללי האתיקה.

בתפילה להחלמה מהירה ולחזרה לשגרה ברוכה.

בברכת חברים,
עו"ד מנחם משקוביץ
יו"ר ועדת האתיקה הארצית

יודגש, כי על עורכי הדין "לשמור" את השימוש באימות חתימה באמצעות היוועדות חזותית למקרים דחופים בלבד, בהם לא ניתן לפעול בדרכים אחרות כמקובל.

יש הסוברים, כי ההיתר לעשות שימוש בהיוועדות חזותית לצורך אימות חתימה בשעת חירום זו היא בבחינת "יריית הפתיחה", אשר תאפשר בהמשך עשיית שימוש נרחב בדרך זו גם בימים שבשגרה.

אולם, לאור החשיבות הרבה הקיימת באימות תצהיר על-ידי עורך דין ותפקידם הרגיש של עורכי הדין להם ניתנה הסמכות לערוך ולאשר תצהירים, דומני כי אין לאפשר יצירת "מדרון חלקלק" בעניין זה.

"אם עורכי הדין לא יקפידו קלה כחמורה, וישימו להם קווים אדומים (כמו אי אישור בתצהיר של חתימה בפני עו"ד שלא בנוכחות המצהיר). נמצא עצמנו במהרה בפני מדרון חלקלק. לכן, ישנה חשיבות רבה להקפדה יתרה על כל תג ותג ועל כל חובה וחובה..."

בסיכומי של דבר, על-אף ההתפתחות הטכנולוגית אשר חלה עם הזמן, דעתי הינה כי ככל הנוגע להחתמת תצהירים, יש לנקוט בגישה שמרנית ולדבוק בכללים אשר הוטו בעניין לאורך השנים, ולהותיר את האפשרות לאימות חתימה בהיוועדות חזותית למקרים חריגים ודחופים ביותר, כגון: התקופה בה אנו מצויים כיום (בתנאים אשר נקבעו לכך) וכן מקרים חריגים נוספים אותם יהא צורך להגדיר מראש.

למשל, במקרים בהם ישראלים שוהים במקומות שונים מחוץ לישראל וקיים צורך דחוף בעריכת תצהירים לביצוע הליכים שונים בישראל. במצב הקיים, השימוש בכלי ההיוועדות החזותית לצורך אימות חתימה בשעת חירום אינו ישים. זאת, בשים לב לכך שתנאי הכרחי לביצוע ההיוועדות החזותית, הינו כי עורך הדין והמצהיר מצויים בעת האימות בישראל.

בהינתן העובדה שנגיף הקורונה עלול להישאר בארץ ובעולם למשך תקופה לא מבוטלת, יתכן ובמקרה הנזכר לעיל יהא צורך בביצוע שינוי חקיקה או במחשבה יצירתית שתוביל להנגשת קונסוליות קיימות ונוספות ברחבי העולם, בכדי להקל על ביצוע פעולות והליכים משפטיים במקרים המתאימים לכך, בהתחשב במצב הקיים.

משולחן ועדת האתיקה הארצית

יו"ר ועדת האתיקה הארצית **עו"ד מנחם מושקוביץ**
פרקליטת ועדת האתיקה הארצית **עו"ד שלי ואקנין-אדם**
ממונה ועדת האתיקה הארצית **עו"ד דניאל ברדה אברהמוב**

יחסי עורך-דין לקוח שאלות*

אימות חתימה על ייפוי כוח בהיוועדות חזותית

שאלתה: ועדת האתיקה הארצית פירסמה את החלטתה בנושא אימות חתימה של עורך-דין על גבי תצהיר בהיוועדות חזותית בישראל המאפשרת את ביצוע האימות תוך ויתור על דרישת הנוכחות הפיזית של הלקוח בפני עו"ד.

בעקבות זאת, התקבלו פניות רבות בבקשה לפרסם החלטה דומה באשר לאימות חתימה של עו"ד על גבי ייפוי כח. זאת, לאור העובדה שרשויות רבות (ובמקרה של הפנייה הספציפית - רשות האוכלוסין וההגירה) ממאנות לכבד ייפוי כח שנערכו בדרך הזו, שכן לטענתם ככל שוועדת האתיקה אינה מחילה את ההחלטה גם ביחס לייפוי כח, אזי שאין באפשרותם לקבל את אותם ייפוי כח המוגשים שלא על פי האמור והדבר פוגע רבות בעיסוקם של עורכי הדין.

ההחלטה: ס' 91 לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961 קובע כי ככל שייפוי הכוח אומת על ידי עו"ד, הרי שבכך ניתן לו תוקף משפטי ואין כל צורך בקיומו של אישור נוסף. עיון מעמיק בסעיף מדגיש, כי אין כל חובה שעורך הדין ולקוחו יהיו נוכחים פיזית לצורך אימות החתימה על גבי ייפוי הכח ובלבד שכל התנאים המפורטים בהחלטה את/39/09 של ועדת האתיקה מתקיימים (כלומר, עו"ד משוכנע בקיומו וזהותו של הלקוח, קיומה של שליחות בין בכתב ובין בעל פה ושהפעולה שהוא מבצע נכללת בייפוי הכח שניתן). יודגש, כי ככל שמדובר בייפוי כוח המיועד להגשה בפני רשות מסוימת, הטומן בחובו את הדרישה לאימות חתימה ע"י עו"ד (כנדרש בעניין דנן), הרי שעסקינן בדרישה על פי דין של הרשות ובייפוי כח ספציפי ואין זה מסמכותה של ועדת האתיקה הארצית לקבל החלטה בניגוד לדין/נוהל זה. תחולת החלטה את/39/20 על אימות החתימה האמור, נתון להחלטת הרשות בהתאם לצרכים ולמטרת ייפוי הכח. לאור האמור לעיל, המליצה ועדת האתיקה לפנות אל הרשות על מנת שזו תשנה דרישתה בהתאם לשתי החלטות ועדת האתיקה הארצית (המוזכרות לעיל), תאמץ את ההחלטה ותסכים להחילה גם על ענייני הרשות.

[מספר החלטה: את/39/20]

איסור על טיפול נגד לקוח

שאלתה: הפונה ייצג לקוחות מזדמנים אשר הופנו אליו על ידי לקוח קבוע שהינו אדריכל, לצורך ייצוג בתביעה לפינוי נכס. הלקוח הקבוע פנה אל הפונה וביקש כי משרדו יגיש תביעה נגד הלקוח המזדמן בגין תשלומים שלא שולמו לו ולבעלי מקצוע אחרים במסגרת עבודות שיפוצ שבוצעו בבית הלקוח המזדמן. בשל העובדה שהמשרד טיפל בעבר בלקוח המזדמן במסגרת תביעה, מצא לנכון הפונה לפנות לוועדת האתיקה לצורך קבלת היתר לייצוג הלקוח הקבוע בתביעה כנגד הלקוח המזדמן, וזאת טרם נטילת הייצוג. בפנייתו הדגיש הפונה, כי ככלל הטיפול בלקוח המזדמן נעשה על ידי עו"ד שכיר ממשרדו ולו באופן אישי לא הייתה נגיעה לטיפול בנושא והוא אף אינו מכיר את הלקוח המזדמן באופן אישי. לדבריו, הטיפול שהעניק משרדו בעניין הלקוח המזדמן הסתכם בטיפול בהסדר פשרה שאינו קשור בשום אופן להליך הנוכחי ושכר הטרחה בו היה נמוך ולצורך נקודתי בלבד.

ההחלטה: כלל 16 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), תשמ"ו-1986, אוסר על טיפול נגד לקוח בעניין או בקשר לעניין שבו טיפל עורך הדין בעבר למען אותו לקוח, ולחילופין בעניין שיש לגביו זיקה של ממש למידע שקיבל עורך הדין מהלקוח בעבר. כעולה מהחומרים שהובאו בפני הוועדה, המחלוקת הנוכחית הינה סכסוך כספי בין הלקוח המזדמן ללקוח הקבוע. המחלוקת כפי שהוצגה, אינה קשורה באופן מובהק לנושא בו יוצג הלקוח המזדמן (תביעה לפינוי שהוגשה כנגדו). יחד עם זאת, הלקוח המזדמן אכן סבור כי יש קשר בין הדברים וקושר את נושאי הטיפול בתביעתו הנוכחית ואף תולה את נזקיו הנתבעים

* נבקש להבהיר, כי חוות הדעת ניתנו על יסוד העובדות המפורטות בפני הוועדות ואם תתבררנה עובדות נוספות, התשובה עשויה להשתנות בהתאם. כן נבהיר, כי חוות הדעת מיועדות לסייע לעורך הדין הפונה לכלכל את מעשיו לעתיד ואין בהן כדי להכשיר התנהגות בעבר, או לחוות דעה על התנהלותו של עורך דין אחר, שלא ניתנה לו הזדמנות הוגנת להגיב על הטענות.

בין היתר בתביעה הנוכחית ולהסדר הפרשה שנוסח באמצעות משרד הפונה. אין מחלוקת כי משרדו של הפונה ייצג את הלקוח המזדמן רק בגין הסדר פשרה לפינוי הנכס ואותו הסדר פשרה לא עומד לדיון בתביעה דנן. לפיכך, ניכר כי אין המדובר "באותו עניין", אלא ב"שני עניינים" הקשורים זה לזה כרונולוגית. הוחלט, כי במקרה דנן לא מתקיימת זיקה ממשית בין הייצוג הקודם להליך הנוכחי. עם זאת, החלטה זו התבססה על המידע אשר הוצג בפני הוועדה, וככל שיתברר בהמשך ההליך כי קיימת זיקה של ממש בין הנושאים, הפונה יהיה כפוף לדין משמעותי. [מספר החלטה: את/19/146]

שאלתה: עוה"ד הפונה שאל האם הוא רשאי להודיע לעמיתו למקצוע (אשר הפנה אליו לקוח המצוי בסכסוך משפטי) כי הצד שכנגד נועץ בו קודם לכן ומשכך הוא מנוע מלטפל בתיק, וכל זאת מבלי לפרט את הסיבות לכך.

ההחלטה: הקושי הטמון בשאלה זו נעוץ בעובדה שאם השואל יחשוף בפני העמית כי הוא חב כלפי הצד שכנגד חובת סודיות, הרי יהיה ברור לכל בר דעת שהשואל סייע או ייעץ לצד שכנגד בנושא הסכסוך. משכך לכאורה, מפר הוא בפועל את חובת הסודיות המוטלת עליו על פי כלל 19 לכללי לשכת עורכי-הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986.

כידוע, חובת הסודיות חלה כלפי כולי עלמא והיא מחייבת את עורך-הדין לשמור בסודיות על מידע שהגיע אליו מהלקוח או מטעמו, הגם שאין לו קשר ענייני לשירות המקצועי. כלומר, חובת הסודיות, בשונה מחיסיון עורך-דין-לקוח, חלה ביחס לכל מידע אשר הובא לעורך הדין במסגרת יחסי הייצוג, לפיכך היא רחבה בהרבה מתחולת החיסיון.

אכן, חשיפת זהות הלקוח יש בה כדי לחשוף לעיתים את מהות השירות שניתן לו. עם זאת, השמירה על קיום חובת הסודיות כלפי הלקוח נמדדת על פי מעשי או מחדלי עורך הדין, ולא לפי השערות של מי מהצדדים. קרי, גם אם הסיק העמית בנסיבות העניין שהצד שכנגד נועץ בשואל בסכסוך האמור, הרי שאין בכך כדי ללמד על הפרת חובת הסודיות על ידי השואל.

משכך, "דרך המלך" הנה לפעול בהתאם להוראות כלל 12 לכללי הלשכה, שכן כלל זה אינו מחייב את עורך הדין שבחר שלא לקבל לטיפולו תיק כזה או אחר לפרט לפונה את סיבת סירובו, ובכך נשמרת חובת הסודיות. לאור האמור לעיל, עורך-הדין רשאי לידע את עמיתו כי הוא מנוע מלטפל בתיק, וזאת מבלי לפרט את הסיבות לכך.

[מספר החלטה: את/20/147]

הצהרה בדבר תושבות מס

שאלתה: הפונה הפנה את הוועדה להצהרה בדבר תושבות מס של בנק דיסקונט, אשר בסופה נדרש עוה"ד הנאמן להצהיר: "הנני הנאמן של הנהנה המזוהה לעיל, הנהנה מילא הפרטים וחתם על הטופס, אין בידי מידע סותר לגבי מעמד הנהנה".

לטענת הפונה, הצהרה זו מנוגדת לחובת הסודיות (חיסיון) החלה עליו כלפי מרשו וחתירתו עליה מנוגדת לכלל 10 לכללי האתיקה, הקובע את האיסור על מתן ערבות.

ההחלטה: ההצהרה בטופס מהווה "הצהרה שלילית". ככל שעוה"ד אינו מחזיק בידיו מידע סותר, הרי שאין כלל בנמצא מידע שיש לגביו חיסיון. ככל שעורך הדין מחזיק בידו מידע סותר, אזי שאין הוא יכול לחתום על ההצהרה. לכן, אין כל קושי לעניין החיסיון.

באשר לאיסור על מתן ערבות, אין במתן ההצהרה משום ערבות או התחייבות לטובת הלקוח. לפיכך, אין כל מניעה לחתום על הצהרת עוה"ד.

[מספר החלטה: את/19/210]

ייצוג שני צדדים בעסקת מכר ורכישה בנאמנות

שאלתה: הפונה שאל האם עורך דין יכול לייצג שני צדדים בעסקת מכר ובנוסף לקנות את הדירה עבור הלקוח בנאמנות. יודגש, כי עורך הדין ייצג את המוכר בקניית דירה לאחרונה.

ההחלטה: סעיפים 16-14 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), תשמ"ו-1986 (להלן: "הכללים") נועדו למנוע מעורך הדין להיקלע למצב בו הוא מצוי בניגוד עניינים. כלל 14(ב) לכללים קובע כי עורך דין לא ייצג צדדים בעלי אינטרסים מנוגדים באותו עניין. עם זאת, סעיף 14(ד) לכללים מחריג את סעיף 14(ב)

לכללים ומאפשר לעורך הדין לייצג את שני הצדדים בעסקת מכר, כל עוד ישנה הסכמה בכתב. לפיכך, בהנחה והצדדים הסכימו בכתב כי עורך הדין ייצג את שני הצדדים בעסקה, אין מניעה מעורך הדין לייצג הן את המוכר והן את הקונה בעסקת המכר. כמו כן, העובדה שעורך הדין ייצג את המוכר ברכישת דירה לאחרונה אינה משנה את התשובה, שכן אין בכך כדי להפוך את אותו לקוח ללקוח קבוע. לעניין סוגיית החזקת הדירה בנאמנות יצוין, כי החזקת דירה בנאמנות עבור לקוח אינה הופכת את עורך הדין לבעל הנכס. עם זאת, כאשר עורך הדין מחזיק עבור לקוח דירה בנאמנות לאורך זמן, אותו לקוח הופך ללקוחו הקבוע של אותו עורך דין. לכן, מכח סעיף 14(ג) לכללים, לא יוכל עורך הדין לייצג את המוכר בעסקה. אולם, בהתאם לכלל 14(ד) לכללים ניתן להחריג את האיסור הקבוע בסעיף 14(ג), וזאת באמצעות הסכמה בכתב של הצדדים, לאחר שהובא לידיעת הצד השני דבר קיומה של הנאמנות על ידי עורך הדין.

[מספר החלטה: את/22/20]

ניגוד עניינים ושיתוף בהכנסות

שאלתה: הפונה שאל האם לגיטימי שליד משרד עורכי דין תהיה חברה למתן הלוואות שבעלי המניות בה יהיו עורכי דין מהמשרד, בני משפחה או אחרים, ובמקרה ולקוח יצטרך חוות דעת לצורך הליך משפטי, עורך הדין המטפל יציין כי ניתן לקבל הלוואה גם מאותה חברה כאשר ההלוואה תהא על בסיס ריבית ולא אחוזים, לא תלויה בתוצאות המשפט אך מבוססת על מודל של תיקי נזיקין וודאיים (תאונות דרכים, או תיקים שבהם מוסכם על האחריות). הלקוח גם יאפשר לעורך הדין המטפל לתת מידע לחברה על מהות התביעה והסיכונים שבה, כאשר מועד החזרת ההלוואה יהא סיום המשפט והלקוח יתן למשרד עורכי הדין הוראה בלתי חוזרת להחזיר את הכספים מהכספים הראשונים המגיעים.

ההחלטה: אסור לעורך הדין לייצג לקוח שלוקח את ההלוואה מחברה שעורך הדין ו/או בן משפחה מדרגה ראשונה שותף בה, לרבות עורך דין אחר ממשרדו שאז הוא עובר עבירה אתית של ניגוד אינטרסים. אם עורך הדין ששותף בחברה לא קשור לניהול התיק האזרחי, לא מייצג בתיק, לא מופיע, מייצג, לא קשור למשרד ולא העביר תיק, אז לא מתעורר ניגוד אינטרסים הואיל והוא אינו קשור לתיק. כמו כן, מתן אחוזים מטעם עוה"ד המייצג לחברה אינו ראוי, ומהווה שיתוף אסור בהכנסות.

[מספר החלטה: את/217/17]

רשלנות מקצועית תלונות

אי שביעות רצון מאיכות ואופן הייצוג

התלונה: המתלוננת פטרה את הנילונה מלייצגה בתיק גירושין בשל מספר טענות וביניהן: המתלוננת טענה כי הנילונה התנהגה אליה בזלזול, לא עדכנה אותה במידע באופן רציף, גרמה למתלוננת לוותר על כתובתה, הסתירה ממנה ניסיונות של הצד השני להגיע להידברות, הגישה תביעה כרוכה ללא טופס הרצאת פרטים, בצורה שאינה מסודרת, "ניפחה" את כתב התביעה שלא לצורך, לא הגישה בקשות שהמתלוננת דרשה שתגיש ועוד.

ההחלטה: מחומר הראיות שצורף לתלונה עלה כי הנילונה עשתה כל שלא ידה על מנת לכתוב כתב תביעה מקיף וממצה. לכן, צירפה הנילונה טבלה מסודרת ובה פירוט של כל הפעולות שנעשו בעבור המתלוננת, ממנה עולה כי הנילונה פעלה רבות עבור המתלוננת. הוחלט, כי על התלונה להיגזר שכן לא בוצעה כל עבירה אתית בעניין זה.

[מספר החלטה: את/25/20]

התלונה: המתלוננים מלינים על אי שביעות רצון מאיכות ואופן הטיפול בתיק המשפטי שלהם, לרבות החלטות שהנילונה קיבלה בעניינם ולדעתם הן שגויות והעובדה שהנילונה לא עונה לפניותיהם והם נאלצים "לרדוף" אחריה לצורך קבלת מענה. עוד טוענים המתלוננים, כי הנילונה מחזיקה עבורם כספים בנאמנות, ועל אף שפנו אליה בבקשה לקבלת פירוט החשבון, לא נענו. להוכחת טענתם, צירפו המתלוננים העתק תכתובות מהן עולה כי הנילונה אכן מחזיקה עבורם בכספי נאמנות.

ההחלטה: עיקר התלונה הן טענות בקשר לרשלנות מקצועית של הנילונה. מהתלונה עולה כי הנילונה שימשה כנאמנה לכספים עבור לקוחותיה ופעלה שלא כדין באשר לכספים אלו. המתלוננים פנו לנילונה

פעמים רבות לקבלת תדפיס חשבון, אך זה לא הועבר. בסופו של יום, רק לאחר הגשת התלונה ובאחרון, רב, הפקידה הנילוה בחשבונם סכום כסף. יחד עם זאת, בשל העובדה שאין ברשות המתלוננים תדפיס, אין באפשרותם לדעת האם כל הכספים המגיעים להם אכן הופקדו בחשבונם. בשים לב לאמור, קבעה הוועדה שיש להעמיד לדין את הנילוה.

[מספר החלטה: את/20/27]

עיכוב כספי לקוח

התלונה: הנילוה טיפל בתביעה מטעם המתלוננת. בהעדר כתב הגנה, ניתן פס"ד כנגד הנתבע. האחרון, לא שילם את הסכום שנפסק ולכן פסק הדין הועבר לביצוע בהוצאה לפועל. המתלוננת מלינה כי הנילוה העביר אליה רק שני תשלומים שהתקבלו מתיק ההוצל"פ וכי אינו מעדכן אותה במתרחש בתיק. הנילוה ציין בתגובתו כי הכספים המתקבלים בתיק ההוצל"פ אינם משוייכים לתיק ספציפי ולכן אלה מועברים ללקוחות בחלוף ימים ספורים (עם קבלת תדפיסי התקבולים לידי הנילוה). לדבריו, כך הוא פעל גם בעניינה של המתלוננת ועל כן, חוסר שביעות רצונה של המתלוננת נובע מקצב קבלת הכספים ומשכך, הוא אינו בשליטתו.

ההחלטה: אף אם ניתן להבין לליבה של המתלוננת כי אינה שבעת רצון מקצב קבלת הכספים המתקבלים בתיק ההוצל"פ, אין לנקוב זאת לחובת הנילוה. מיד לאחר קבלת תדפיסי התקבולים המשוייכים לכל תיק מועברים הכספים למתלוננת ואין המדובר בעיכוב כספי הלקוחה. לפיכך, התלונה תיגנז.

[מספר החלטה: את/19/70]

נטילת ייצוג, ניגוד עניינים וייחוד המקצוע שאלות

נטילת ייצוג וניגוד עניינים

שאלתה: הפונה הינו עו"ד המבקש שהוועדה תבחן קיומו של ניגוד עניינים בייצוג שנטל על עצמו. הסוגייה עוסקת בשאלת קיומו של ניגוד עניינים בייצוג של נאשם, מאחר ועורך הדין נפגש (קודם לייצוג זה) לפגישת ייעוץ עם המתלוננים. על פי כתב האישום המתלון לוה כספים מהנאשם 1 ובמשך זמן מה החזיר את ההלוואה עד שלא עמד בתשלומים בשל ריבית נשך ונאשם 1 החל לאיים עליו. המתלון יחד עם אביו (להלן: "המתלוננים") הלכו אל עוה"ד (להלן: "הפונה") לשיחת התייעצות בעניין ההלוואה והאיומים. לימים, נחטף המתלון (עיקר כה"א) אויים, הוכה קשות ועוד. עם שחרורו הגיש תלונה במשטרה והמעורבים בחטיפה נעצרו. על פי חומר החקירה, במהלך החטיפה שמע המתלון (כך לטענתו) שהפונה הגיע למקום החטיפה. לדבריו, הוא ראה דמות מרחוק, אך הוא לא היה יכול לומר בוודאות שמדובר בפונה. בסופו של דבר, האירוע לא הופיע בכתב האישום עקב קושי ראיתי. אולם, הפונה נחקר בעניין כעד ונתן עדות פתוחה בנדון. הפונה, גרס בעדותו כי הפגישה עם המתלוננים היתה בעניין אחר לחלוטין הנוגע לאנשים אחרים. עוד טען, כי לא היה מדובר בעניין משפטי ולכן אמר למתלוננים שאינו מטפל בעניין ולא יסייע להם. עם מעצרו של החשודים, הגיע הפונה לדין וביקש לייצגם. המדינה התנגדה בטענה שהפונה מעורב בפרשה ונחקר. ביהמ"ש קבע, כי עד להגשת כתב אישום הפונה מנוע לייצג וזאת מפאת חשש לשיבוש החקירה. כתב האישום הוגש ומהחומר שהועבר לוועדה, עולה כי הפונה אינו עד תביעה בכתב האישום ועל כן, ביקש לייצג את נאשם 1 בהליך המעצר עד תום ההליכים. הפרקליטות התנגדה וביהמ"ש הפנה את הצדדים לוועדת האתיקה. עניין הפגישה בין המתלוננים לעוה"ד (הפונה) מוזכר בכה"א ואף נרמז שם, כי היתה השפעה של עוה"ד על הדברים מאחר ומיד לאחר הפגישה האיומים על המתלון פסקו למשך כחודשיים.

הפרקליטות טוענת כי לא ייתכן שעורך הדין יחקור על הדוכן את המתלוננים עימם נפגש בנדון. עוד טענה, כי עורך הדין ככל הנראה עתיד להיות מוזמן לעדות ע"י ההגנה ואף ייתכן כי הוא יוזמן כעד על ידי התביעה בהתאם להתפתחות התיק.

כאמור, בשלב זה עורך הדין אינו מופיע כעד תביעה, לא נחקר כחשוד וניכר כי ישנו קושי ראיתי להוכיח שהפגישה אכן היתה בעניין ההלוואה והאיומים.

ההחלטה: ועדת האתיקה הארצית קבעה שלא להתיר את הייצוג. זאת, בין השאר, נוכח העובדה כי מהפנייה והמצורף לה, עולות גרסאות סותרות ביחס לפגישה שנערכה בין הצדדים. בהתאם לכך, עולות שאלות עובדתיות הנדרשות להכרעה בפני בית המשפט אשר דן בעניין ובפניו מצוי חומר הראיות. יודגש, כי גם במהלך ההליך המשפטי ועם בירור השאלות העובדתיות, גלום הפוטנציאל לקיומו של ניגוד עניינים.

כמו כן, ניכר כי עדותו של הפונה עשויה להידרש במהלך הדיון המשפטי ועניין זה כשלעצמו עשוי ליצור אף הוא ניגוד עניינים. כל זאת, מבלי שהוועדה נדרשה לעובדות המקרה הקונקרטי העולות מהמסמכים שהוצגו בפניה.
[מספר החלטה: את/74/20]

חיסיון עורך דין לקוח כאשר החייב הוכרז כפושט רגל

החלטה עקרונית:

שאלתה: הפונה שאל האם ישנה תחולה לחיסיון עו"ד-לקוח כלפי נאמן לנכסי חייב, בהליך פשיטת הרגל בו החייב הוכרז כפושט רגל וכאשר המידע והמסמכים המבוקשים מעורך הדין קשורים במישרין לנכסי החייב.

ככל שישנה תחולה לחיסיון עו"ד-לקוח, האם נאמן בנעלי החייב רשאי לוותר על החיסיון העומד לחייב כלפי בא כוחו וזאת בנסיבות מיוחדות בהן החייב נמלט לחו"ל ולא משתף פעולה כלל עם בעל התפקיד.

ההחלטה: מטרת חיסיון עו"ד-לקוח היא להבטיח כנות ופתיחות ביחסים, בלי שיהא על הלקוח חשש כי דברים או מסמכים שהוא מגלה במהלך התייעצות עם עורך הדין ישמשו נגדו ללא הסכמתו. ר' לדוגמה בג"ץ 3809/08 האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' משטרת ישראל [פורסם בנבו, 28.5.2012]. חיסיון זה מאפשר תקשורת פתוחה וגלויה בין עורך הדין ללקוחו ונועד כדי ליצור מערכת יחסים מקצועית ויחסי אמון המבטיחים ייצוג הולם. ברע"א 6171/17 פלוני נ' קופת חולים מאוחדת [פורסם בנבו, 4.9.2017], הוסבר שהחיסיון נתפס כחיסיון מוחלט, למעט מקרים חריגים וכן מקום בו הלקוח ויתר על החיסיון.

בהחלטה מס' 35/06 של ועדת האתיקה, נקבע שהכללים אשר נקבעו בת.א. (מחוזי ת"א) 1795/88, 1794 וקסברג נ' סילביו נחום, פ"מ תש"ן (3)45 (להלן: "פרשת וקסברג"), הם ברורים ואינם דורשים פרשנות. שכן, נקודת המוצא הינה תחולת חסיון עו"ד-לקוח גם במסגרת הליכי פשיטת רגל, כשבצד זאת מנויים סוגי עניינים שלגביהם לא יחול החיסיון, על מנת למנוע אפשרות של ניצול החיסיון לצורך העלמת מידע ונכסים. כמו כן צוין, כי ככל שמתקיים ספק בליבו של עו"ד לגבי תחולת החיסיון, עליו לנהוג כאילו יש חסיון.

ועדת האתיקה פרסמה הבהרה בנוגע לשאלתה 35/06 [בגליון מס' 22], וקבעה כי אם החייב הוא זה שביקש שיינקטו נגדו הליכי חדלות פרעון ובמסגרת הבקשה חתם על כתב ויתור סודיות, אזי כתב הוויתור מהווה ויתור גם לגבי חיסיון עו"ד-לקוח למעט ייעוץ משפטי.

לפיכך, עמדת הוועדה הינה כי יש לערוך הפרדה בין הליך שהינו לבקשת נושה אל מול הליך שהינו לבקשת החייב:

ככל שהחייב פנה ביוזמתו בבקשה שיינקטו נגדו הליכי חדלות פרעון [בקשת חייב] אזי הוא נדרש לחתום על כתב ויתור סודיות לפי סעיף 104(3) לחוק חדלות פרעון ושיקום כלכלי, תשע"ח-2018 (להלן: "החוק"). לפיכך, עורך דין המקבל דרישה למסירת מסמכים יוכל למסור מידע על נכסים מכל סוג שהוא של החייב, גם אלו שהגיעו לידיעתו במהלך השירות המקצועי שנתן לאותו לקוח, למעט ייעוץ משפטי.

ככל שהחייב לא פנה ביוזמתו ומדובר בהליך לבקשת הנושה, בו לא חתם החייב על כתב ויתור סודיות ע"פ סעיף 104(3) לחוק, אין לראות את הנאמן כבעל זכות לוותר על החיסיון ויחולו הכללים שנקבעו בפרשת וקסברג, ואומצו בהחלטות הוועדה את/35/06 את/35/12.

אשר על כן, האיזון הראוי הינו בחינת הנושא בהליך דו שלבי:

על הנאמן לפנות לבית המשפט בבקשה, תוך צירוף החייב כמשיב, לקבלת סעד לצורך הסרת חיסיון עו"ד-לקוח, כך תינתן לחייב הזדמנות להשמיע טענותיו בעניין זה. ככל והחייב נמלט ו/או נמצא כיום בחו"ל ו/או לא ניתן ליצור עימו קשר, יש לקבל הוראות מבית המשפט על אופן המצאת הבקשה לחייב.

לאחר המצאת הבקשה לחייב, בין אם בחר להגיב ובין אם לאו, באפשרות הנאמן להגיש בקשה לבית המשפט, על מנת שזה ישתמש בארגז הכלים המצוי בידיו להוביל את החייב לוותר על החיסיון וזאת לאור העובדה שאין אפשרות מעשית להורות על הסרת החיסיון ללא אישור הלקוח.

[מספר החלטה: את/46/20]

ייחוד המקצוע

החלטה עקרונית:

שאלתה: הפונה מעוניין לייצג בעל דין בסכסוך משפחה. טרם קבלת הייצוג, ניהלו הצדדים לסכסוך הליך גישור בפני מגשר שהינו אביו של הפונה. ככלל, האב - מנהל את הליכי הגישור שבפניו בחדר ישיבות הנמצא במשרדו של הפונה, שכן מדובר בחדר ישיבות גדול. אולם, טוען הפונה כי אין לו נגיעה להליכי הגישור ולא היתה לו כלל נגיעה להליך שהתנהל בתיק הנדון. כלומר, האב למעשה מעין שוכר חנים של אותו חדר ישיבות במשרדו של הפונה. הפונה שואל האם הוא יכול לייצג את בעל הדין שהיה צד להליך הגישור שהתנהל בפני אביו.

ההחלטה: כעולה מהפנייה, האב הינו מגשר העושה שימוש בחדר הישיבות הנמצא במשרד בנו עו"ד. לפיכך, הדבר מנוגד לסעיף 4(א) לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986 (להלן: "הכללים"). ככתוב בכללים, משרדו של עורך הדין, לרבות חדר ההמתנה וחדר המזכירות וכל חלק אחר ממנו - ישמש אך ורק את עבודתו המקצועית של עורך הדין. לאור האמור לעיל, מגשר אינו יכול להשתמש במשרד עורך הדין, שכן אין המדובר ב"עבודתו המקצועית של עורך הדין".

באשר לשאלת הפונה, על פי החלטת ועדת האתיקה את/88/17 בכל פנייה בשאלת קיומו של ניגוד עניינים יש לבחון בכל מקרה ונסיבותיו, האם ניתן להקים "חומות סיניות" על מנת למנוע מצבים של ניגוד עניינים. בהתחשב באמור, בנסיבות העניין כפי שהוצגו בפני הוועדה, ניכר כי אין אפשרות ממשית להקים "חומות סיניות" על מנת למנוע מצבים של ניגוד עניינים בהליכי הגישור המתקיימים במשרדך, ולפיכך נטילת ייצוג שכזה, אף אם אין בו כל נגיעה להליכי הגישור או להליך שהתנהל בתיק הנדון, עולה כדי עבירה על סעיף 14 לכללים.

[מספר החלטה: את/92/20]

עורך הדין והצד שכנגד תלונות

כללי עיסוק אחר

התלונה: הנילון הינו בעל מניות, דירקטור ומנהלה העסקי של חברה העוסקת בפרוייקטים נדל"ניים. הנילון ייצג את החברה כב"כ בתביעה לפינוי מושכר, אשר הוגשה כנגד החברה. המתלונן הינו התובע. לטענת המתלונן, בכותרת התביעה נרשמה כתובת הנילון במשרדים אשר משמשים את פעילותה העסקית של החברה, בניגוד לכלל 4(א) לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), תשמ"ו-1986 (להלן: "הכללים"). עוד טען המתלונן, כי הנילון עובר על סעיף 60(א) לכללי לשכת עורכי הדין (עיסוק אחר), התשס"ג-2003 (להלן: "כללי עיסוק אחר") שכן קיים ניגוד עניינים בין עיסוקו כעו"ד לעיסוקו האחר וכן כי הנילון פועל בניגוד לסעיף 1(א) לכללי עיסוק אחר האוסר על עו"ד לטפל במסגרת עיסוקו האחר בעניין שהוא מטפל או טיפל בו כעו"ד.

מנגד גרס הנילון כי מענו ומקום עיסוקו אינו המען של החברה. באשר לאיסור הייצוג באותו עניין, טען הנילון כי הוא נמנה על בעלי המניות של החברה ולא מייצג את החברה באותו עניין כעו"ד וכבעל עניין, אלא ייצג את החברה במסגרת מו"מ עסקי אל מול המתלונן.

ההחלטה: לאחר בדיקה פנימית ניכר כי מען החברה אינו זהה למען משרדו של עורך הדין ועל כן הנילון אינו פועל בניגוד לכללים. באשר לניגוד העניינים, הנילון שנמנה על בעלי המניות בחברה, משמש גם כדירקטור. מכאן, שחל עליו האיסור לעסוק בעיסוק אחר בכובעו כעו"ד המייצג את החברה. עם זאת, החברה עוסקת בתחום הנדל"ן ואילו התובענה שהולידה את התלונה עסקה בפינוי מושכר שהוגש נגדה. לפיכך, אין המדובר ב"אותו עניין". לכן, על התלונה להיגנז בעילה של העדר עבירה אתית.

[מספר החלטה: את/47/19]

יחסים בין צדדים מנוגדים

התלונה: הנילון מייצג את אשת המתלונן במסגרת הליכי גירושין. המתלונן מלין, כי הנילון לגלג עליו ואף הקליט שיחה בינו ובין הנילון, במסגרתה ביקש האחרון את אישורו להגשת הסכמה למשמורת משותפת. אולם, בהמשך הגיש הנילון תביעת מזונות ילדים עבור שניים מתוך שלושת ילדיהם תוך הסתרת ההסכמה אליה הגיעו בדבר המשמורת המשותפת. כל זאת, על מנת שלא לייתר את המזונות. עוד נטען, כי הנילון מנע ממרשתו (אשת המתלונן) להעביר את מניות החברה שבבעלות שני בני הזוג לידי המתלונן וייעץ לה למנוע את תפקוד החברה על ידי חסימת מייל ואינטרנט החברה. כאשר הנילון והמתלונן שוחחו טלפונית בעניין, מסר הנילון כי הוא מחזיק בחברה כבת ערובה על מנת שיתן למרשתו מטלטלין מבוקשים ויותר על הוצאות שנפסקו לטובתו. עוד במהלך אותה שיחה, אמר הנילון כי באם לא יסכים המתלונן לתנאי מרשתו (אשת המתלונן) ידאג הוא באופן אישי שהמתלונן לא יראה את ילדיו. הנילון התהדר בפני מרשתו ובנוכחות המתלונן, כי הוא מיוודד עם השופטת ולכן ניתן לסמוך על קשריו. בדיון שהתקיים בבית משפט לענייני משפחה כינה הנילון את המתלונן "מפגר" ובסיום הדיון ביקש הנילון לשוחח עם המתלונן בעודו מנופף בתנועות מאיימות. הנילון הגיש בקשה למחיקת תביעה למשמורת במסגרתה ציין כי המתלונן לא משתף פעולה בכל ההליך (בין היתר בתשלום המזונות) ואימת את הבקשה באמצעות תצהיר. המתלונן צירף אישור בנקאי על כך שאכן משלם מזונות כדבעי ועל כן התצהיר הינו תצהיר שקרי.

ההחלטה: ניכר כי מרבית טענותיו של המתלונן נסובות סביב הדינמיקה האישית בינו לבין הנילון, שהינו ב"כ הצד שכנגד, ומטבע הדברים היחסים בין הצדדים טעונים. כמו כן, על אף טענותיו הרבות של המתלונן, לא צורפו ראיות המעידות שחור על גבי לבן על אמיתותן. כך לא צירף המתלונן לתלונתו תמלילי שיחה, מסמך סיכום דברים, את ההקלטות המצויות בידיו לטענתו, עדים שראו את המתרחש בין הצדדים, ראיות אודות תשלום כספי מזונות כדבעי וכו'. לאור האמור הוחלט, כי התלונה תיגנז על הסף לאור העדר ראיות מספיקות.

[מספר החלטה: את/20/30]

מסירת כתבי דיין לצד שכנגד

התלונה: התלונה הוגשה לראשונה במחוז ירושלים. המתלונן הינו נתבע במסגרת תיק המתנהל בבית משפט לענייני משפחה. הנילונה הינה ב"כ התובע בתיק. לטענת המתלונן, הנילונה שלחה את כתב התביעה לכתובת שאינה נכונה (בעוד שמכתבים אחרים שלחה לכתובת הנכונה) ובהמשך הגישה תצהיר במסגרתו ציינה כי לא נתקבלה כל תגובה לכתב התביעה ועל כן מבוקשת החלטה למינויה כמנהלת העיזבון בתיק. המתלונן ציין, כי השיב למכתבים אשר הגיעו לידי ואלם, כתב התביעה כלל לא נתקבל בידיו. עוד הוסיף המתלונן, שלאחר שנודע לו כי ניתן פסק דין אשר מינה את הנילונה כמנהלת עיזבון, הגיש בקשה לביטול ההחלטה תוך פירוט ההשגות. כפי שעולה מפרוטוקול הדיון שצורף לתלונה, ההחלטה למינוי מנהלת עיזבון בוטלה בהסכמה. לאור העובדה כי לא הוכחה כוונת זדון מצד הנילונה, הוחלט לגנוז את התלונה במחוז תוך הערה לנילונה כי עליה להתנהל בצורה אחראית יותר ולבצע את מסירת כתב התביעה תוך פעולות נוספות לאיתור הנתבע ולא להסתפק בהדבקה בלבד.

ההחלטה: המתלונן הציג ראיות לפיהן הוא אכן צודק בטענותיו כי שני מכתבים נמסרו לכתובתו הנכונה ומנגד כתב התביעה נשלח לכתובת שאינה נכונה, ועל כן לא נמסר לו כדבעי. יחד עם זאת, שליחת מסמכים לשתי כתובות שונות, יכול ותקרה בשגגה. על כן, ועדת האתיקה הארצית הותירה על כנה את החלטת המחוז לפיה התלונה תיגנז תוך הערה לנילונה באשר להמצאת המסמכים לצד שכנגד להבא.

[מספר החלטה: את/19/204]

ייצוג בתקופת השעיה

התלונה: שמו של הנילון נכלל במסגרת יפוי כח בשעה שהינו במסגרת תקופת השעיה זמנית - עד לתוצאות הליך בדיון משמעותי. לטענת החבר, הדבר נעשה בשגגה והייצוג נעשה על ידי חבר אחר ממשרדו.

ההחלטה: יש להעמיד את הנילון לדין. ככל ולטענתו הוא לא ייצג בתקופת השעיה, הדבר יבוא לידי ביטוי במסגרת הטיעונים לעונש בבית הדין.

[מספר החלטה: את/19/109]

אימות תצהירים

התלונה: במהלך דיון הוכחות, התברר כי הנילון חתם על תצהירים בשם מרשיו. הדבר תועד בפרוטוקול הדיון ואף צוין בגוף פסק הדין. הנהלת בתי המשפט העבירה את הנושא לטיפול ועדת האתיקה. הנילון הודה בביצוע המעשה וטען כי סבר שרשאי לעשות זאת לאור ייפוי הכח שבידיו. עוד צוין, כי מרשיו מתגוררים מרחק רב ממשרדו והדבר נעשה בתם לב.

ההחלטה: חתימה על תצהירים מחייבת זהירות וקפדנות יתרה מעורך הדין. לתצהיר יש מעמד כבד משקל כראייה בבית המשפט ולכן ההקפדה על הפעולות הנדרשות על פי חוק הן חשובות וחיוניות. העובדה כי הנילון לא ידע שהדבר אסור מעידה לחובתו ולא לזכותו. בהתחשב באמור, הוחלט כי יש להעמיד את הנילון לדין משמעת.

[מספר החלטה: את/19/150]

התנהלות מול בית המשפט

התלונה: התלונה הוגשה מטעם רשות האכיפה והגבייה. הנילון ייצג את בנק הפועלים במסגרת תיק הוצל"פ בו מונה ככונס נכסים. מהחלטות הרשמת עלה כי התנהלות הנילון מחפירה (התעלמות מהחלטות חוזרות ונשנות של הרשמת תוך שליחת בקשות במקביל). בשל התנהלות זו החליטה הרשמת לחייב את הנילון בהוצאות, אך נוכח התעלמותו ניתנה החלטה על קיום דיון בירור בנוכחותו. אולם, הנילון או מי מטעמו לא התייצבו לדיון או לחילופין הגישו בקשה מתאימה לדחייתו.

הנילון תיאר כי מונה ככונס נכסים על רכב והגיש בקשה לאישור מכירתו. החייב נכנס להליכי פשיטת רגל בבית המשפט המחוזי והנילון פנה לבית המשפט בבקשה לקבלת הליכי מימוש ויידע על כך את רשמת ההוצל"פ, אשר קבעה כי אין צורך באישור בית המשפט המחוזי.

המנהל המיוחד לא נתן את הסכמתו למימוש הרכב ובהתאם, לא ניתנה החלטה על ידי בית משפט המחוזי המאפשרת מימוש הרכב והתיק הוגדר כ"תיק מעוכב". הנילון מצא עצמו בין הפטיש לסדן ולכן ביקש הנילון להחזיר את הרכב לחייב בהיותו "נכס מכביד". בנוסף, בשל סטטוס התיק "כמעוכב" לא הוגשו בו בקשות ולא התקבלו החלטות הרשמת. משרדו של הנילון הסתפק במעקב פקידת ההוצל"פ ולכן בשגגה לא הגיעו ההחלטות אל שולחן הנילון ולפיכך טען כי מדובר בכשל שנעשה בתום לב.

ההחלטה: מעיון בחומר הראייתי, ניכר כי מדובר בהתנהלות שיטתית של הנילון. הנילון לא נתן כל מענה לעניין השיטתיות בהתנהלותו, אלא רק "הכניס" את הוועדה לשיקולים של סמכויות בין ההוצל"פ למחוזי בטענה שהוא בין הפטיש לסדן. בהתחשב באמור ונוכח הפגיעה הממשית בכבודו של בית המשפט הוחלט על העמדת הנילון לדין משמעת.

[מספר החלטה: את/19/90]

עורך הדין וחברו למקצוע שאלות

יחסי חברים

שאלתה: הפונה ובן זוגה מנהלים הליך משפטי אל מול קבלן, והם מייצגים את עצמם. לאחר הגשת כתב התביעה, התקשרה עורכת הדין שמייצגת את הקבלן ושוחחה עם הפונה. האחרונה, גילתה בדיעבד כי השיחה הוקלטה באמצעות אפליקציית שיחות אוטומטית המתקנת בפלאפון של בן זוגה. הפונה טוענת שבמהלך השיחה, הודתה ב"כ הקבלן כי אכן מגיעים לזוג כספים ולכן היא מעוניינת להגיש את הקלטת השיחה כראיה במשפט (קרי, כבעלת דין ולא כעורכת דין).

ההחלטה: כלל 22 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), תשמ"ו-1986 קובע כי עורך דין לא יקליט שיחה עם עורך דין אחר שלא בידיעתו וכן לא יעשה שימוש בהקלטה תוך הפרת הסעיף. זאת ועוד, החלטה את/18/90 קובעת איסור שימוש בהקלטת עורך דין, גם אם זו בוצעה בשגגה באמצעות אפליקצייה שמקליטה את כל השיחות באופן גורף. בעניינו, הפונה טוענת שהיא פעלה בכובעה כאדם פרטי (כבעלת דין). יחד עם זאת, החשש שכלל 22 נועד להגן מפניו, הינו חשיפת "סודותיו" של הלוקח. במקרה שלפנינו,

עורכת הדין המוקלטת פעלה בשם הלקוח אותו היא מייצגת וללא כל חשש שהשיחה תוקלט או תשמע כראייה. ציפיתה הייתה שעורכת הדין לא תקליט את השיחה ולכל הפחות לא תעשה שימוש בהקלטה, גם אם היא בעצמה פועלת בעניין בכובעה כאדם פרטי ולא כעורכת דין. שימוש בהקלטה שהתקבלה בשיחה בה אחד מעורכי הדין לפחות פעל בכובעו כעורך דין תשמוט את הקרקע מתחת הרציונל של כלל 22 - שמירה על אינטרס הלקוח; שמירה על אמון הלקוח בעורך דינו; הגנה על עורך הדין במסגרת פעילותו המקצועית למען לקוחו; הגנה על האמון הבסיסי בין עורכי הדין. לאור האמור, לא ניתן לעשות שימוש בהקלטה זו כראייה בבית המשפט.

[מספר החלטה: את/16/20]

התנהגות עורך הדין תלונית

עורך הדין בחייו האישיים

התלונית: המתלונן הינו בן זוגה לשעבר של הנילונית, ולהם ילד משותף. בין השניים מתנהלים הליכים משפטיים על רקע סכסוך בשל פרידתם. המתלונן טוען כי הנילונית הצהירה הצהרות שקר במסגרת ההליכים המשפטיים המתנהלים בין הצדדים (לטענתו הצהירה על מועד נישואין שקרי, טענה שהבית שלהם/ שלו נמצא בתוך משק, הסתירה מבית משפט כי הצדדים חתמו על הסכם ממון).

הנילונית טענה כי המטרה בתלונית היא להלך עליה אימים, בייחוד במסגרת דרישתה למזונות קטין. לטענתה אין כל קביעה שיפוטית לפיה הצהירה שקר.

ההחלטה: המדובר בסכסוך מורכב בין בני הזוג והתלונית דנן מהווה חלק אינטגרלי מכך. מקריאת הפרוטוקולים של בית המשפט אשר צורפו לתלונית עולה כי הנילונית לא התנהגה באופן שאינו הולם את מקצוע עריכת הדין, לפיכך התלונית נגנזה.

[מספר החלטה: את/152/19]

התלונית: המתלוננת הינה שכנתו של הנילון, השוכר דירה בצמוד לדירתה. בין השניים קיים סכסוך ארוך וקשה על רקע היותה מארחת חתולים בביתה, מקקים שיוצאים מביתה ועוד. לפני מספר חודשים, עת נכנס הנילון בשעת לילה למיטתו ומצא בביתו מקק, כעס מאוד ושלח למתלוננת הודעת וואטס-אפ לפיה הג'וקים יוצאים מביתה ונכנסים לביתו וכי נמאס לו מדירתה, משום שהוא ואישתו אינם יכולים להשתמש במטבח כבר שנה שלמה שכן יש להם מקקים בארונות המטבח, בסכום ובמחבתות. לטענת המתלוננת, הוסיף הנילון בהודעתו כי "כתב התביעה בדרך אליך... אני לא אוותר לך כמו שוויתרו לך בשנים האחרונות". לטענת המתלוננת, המדובר באיום הנלמד משפת ההודעה. המתלוננת מצרפת תכתובות בין ב"כ המתלוננת לב"כ הנילון. מתכתובות אלה, ניכר כי הנילון חי בביתו עם רעייתו וסובל מנזקים תבראותיים קשים, עד כדי שנאלץ למצוא דירה אחרת. כמו כן, המדובר במפגע בריאותי ידוע לכל הדיירים ואף העירייה מעורבת בכך.

ההחלטה: המדובר בסכסוך שכנים סבך. לא ניתן להקביל את הודעת ה"וואטסאפ" של הנילון למכתב שצריך לצאת ממשרדו. לפיכך, התלונית נגנזה על הסף בהיעדר עבירה אית.

[מספר החלטה: את/203/19]

פרסום והתבטאויות

התלונית: הנילון הינו חבר שהתלה את רישיו, פובליציסט ומשפטן חרדתי (להגדרתו). הנילון משתמש בתואר עו"ד בפרסומים שונים ובראיונות וכן פוגע בכבוד המקצוע באמצעות התבטאויות קשות וגזעניות. זאת כאמור, על אף שהינו בהתליית הליכים מזה שנים רבות.

הנילון בתגובתו, מתאר ביחס לשימוש בתואר עו"ד כי הנושא באחריות העורכים ומבחינתם אין כל הבדל בין משפטן לעורך דין. כמו כן, ביחס להתבטאויותיו, טען הנילון כי זה אלה נכנסים בגדרי חופש הביטוי והסביר מדוע כתב או אמר את שאמר.

ההחלטה: ביחס לשימוש בתואר עו"ד, הרי שלא מדובר בפרסום חד פעמי, וככל שהעורכים טועים, הרי שניתן בנקל להעמידם על טעותם. אולם, הנילון לא הציג ולו פנייה אחת לעורך ו/או לאחד מכלי התקשורת בבקשה לתקן את הטעות. ביחס להתבטאויות נקבע, כי מדובר בהתבטאויות פוגעניות ולכן נוכח העובדה שעורך הדין חייב ב"חובת זהירות" מוגברת ביחס לשפתו, הרי שהוועדה החליטה להעמיד את הנילון לדין משמעתי.

[מספר החלטה: את/160/19]

פרסום שם עורך הדין בהגבלת חברות

ההחלטה: עורך דין אשר הגביל את חברותו בלשכת עורכי הדין יפרט עובדה זו הן על כרטיס הביקור והן על נייר המכתבים וכן בכל מקום בו יבחר לציין את תוארו. סעיף 52 לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961, קובע כי על עורך דין בהגבלת חברות אסורה כל עשיית פעולה המיוחדת לעורכי דין. זאת ועוד, בבג"צ 4000/93 אלרואי קנבל נ' לשכת עורכי הדין בישראל נקבע כי עורך דין אשר חברותו מוגבלת, חייב להוסיף בציין תוארו את המלל: "בלתי פעיל" או "בחברות מוגבלת". בהמשך לאמור, עורך דין אשר הגביל את חברותו בלשכת עורכי הדין יפרט עובדה זו הן על כרטיס הביקור והן על נייר המכתבים וכן בכל מקום בו יבחר לציין את תוארו. [מספר החלטה: את/210/20]

פרסום משרדי עורכי דין

בעקבות קבלת מספר תלונות בנושא, מבקשת ועדת האתיקה הארצית להדגיש כי חל איסור לפרסם משרדי עורכי דין באמצעים שלא הותרו בכללי לשכת עורכי הדין (פרסומת), התשס"א-2001, לרבות על גבי ציוד משרדי שעשוי לדלוף ללקוחות המשרד וכל אמצעי שיווקי (גם אם מיועד לכאורה לעובדים), כגון:

- עטים
- אטבים
- מגנטים
- איחסון נייד ("דיסק און-קי")
- תמונות
- מחזיקי דפים

ראו גם החלטה שפורסמה בגיליון "אתיקה מקצועית" מס' 45 (תחת החלטות ועדת הייעוץ לענייני פרסומת דאז):

"אסורה פרסומת על אטב משרדי. בדיוק כפי שאסורה פרסומת על עטים, לוחות שנה ומגנטים" וכן, בגיליון מס' 2:

"צורות פרסומת אסורות: ... עטים, שעונים ושאר מוצרי פרסום עליהם יצוינו פרטי עו"ד." יוזכר, כי אין מניעה ע"פ כללי הפרסומת לפרסם את פרטי המשרד על גבי נייר המכתבים וכל מסמך אחר היוצא מן המשרד (למשל מעטפות וכרטיסי ביקור). [מספר החלטה: את/169/19]

מתמחים תלונות

ייצוג בבית משפט לתביעות קטנות

התלונה: המתלונן הינו תובע בבית משפט לתביעות קטנות, בתיק שהתנהל כנגד רשות מקומית. הנילונה הינה מתמחה בלשכה המשפטית של הנתבעת (הרשות המקומית) בתיק נשוא הסכסוך. במסגרת אחד הדיונים שהתקיימו בתיק הופיע עובד בכיר ברשות המקומית יחד עם הנילונה. לטענת המתלונן, הנילונה התנהלה בדיון זה כפרקליטת הרשות המקומית, הן בחילופי דברים בין המתדיינים והן בהעלאת טענות בפני הרשם ואף ייעצה במהלך הדיון באופן שוטף לעובד הרשות המקומית אליו התלוותה. עוד נטען, כי הנילונה נטלה חלק בחילופי דברים עם הרשם הבכיר במעמד צד אחד בטרם הופיע המתלונן באולם. הנילונה ציינה בתגובתה, כי השתתפותה בדיון נשוא הסכסוך נעשתה באישור בית המשפט. עוד הוסיפה, כי עובד הרשות המקומית הוא זה שייצג את הרשות, כאשר חלקה בדיון הסתכם באמירה כללית והפניה לנספח, פעולות שאינם מנוגדות לדיון.

ההחלטה: העובדה שהנילונה שימשה כמתמחה הייתה ידועה למתלונן ולבית המשפט. הדבר עולה מכתבי בי-דין עליהן הייתה חתומה בצירוף תיאור תפקידה. בנוסף, הנילונה הבהירה כי הצהירה על תפקידה בפני הרשם הבכיר טרם תחילת הדיון. לפיכך, ככל שמתמחה ממלא את חובת הגילוי בפני בית המשפט באשר לתפקידו, ההחלטה האם לאשר את הייצוג מסורה בידי בית המשפט. לאור האמור, התלונה תיגז, אך בצירוף הערה לפיה על מתמחה שמופיע בדיון להקפיד כי בפרוטוקול הדיון יציין מפורשות כי הוא מתמחה. [מספר החלטה: את/167/19]

החלטה עקרונית:

השאלתה: הפונה מייצג עו"ד בהגשת בקשה לצו כינוס נכסים במסגרת חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, תשע"ח- 2018 (להלן: "החוק"). הפונה שואל האם סעיף 48(3) לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961 (להלן-חוק הלשכה), לפיו חברות עו"ד פוקעת עם הכרזתו כפושט רגל, חל גם בהתאם להוראות החוק החדש?

ההחלטה: ביום 15.03.2018 פורסם חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי. בהתאם לסעיף 358 לחוק בוטלה פקודת פשיטת הרגל והוכרז על החוק החדש כבא במקום הפקודה. מסעיף 373-375 לחוק עולה, כי כל הוראה הנוגעת לפשיטת רגל יראו אותה כהוראה הנוגעת למי שניתן כנגדו צו לפתיחת הליכים. כלומר, מקום בו ניתן על פי החוק החדש צו לפתיחת הליכים, הרי שבאופן זהה ומקביל להכרזה על פשיטת הרגל פוקעת חברותו של עורך הדין בלשכה. על הקבלה זו ניתן ללמוד מתוצאות ההכרזה שהייתה בעבר על פשיטת רגל ומקבילתה כיום הצו לפתיחת הליכים ותוצאותיו. הרציונאל בבסיס ההגבלות החלות בצו לפתיחת הליכים חל גם בעבר בעת ההכרזה על פושט הרגל, וכל זאת כאשר אדם מגיע למצב כלכלי בו אינו יכול לעמוד בתשלום חובותיו, גרם נזק לנושיו ואין אופק קרוב ליציאה מהמצב הכלכלי הנתון. המדובר בהגבלות קשות וחמורות הפוגעות ביכולת התפקוד היומיומי, בכבוד הראוי לעו"ד, בפעולות בנקאיות בסיסיות שיש לבצע ועוד. הגבלות אלו הן הבסיס להחלטה הדרמטית על פקיעת חברות בלשכה בעת הכרזה על פשיטת רגל והן אלו שבבסיס הצו לפתיחת הליכים היום. לאור האמור, ובהתאם לסעיף 48(3) לחוק הלשכה, חברות עו"ד פוקעת עם הכרזתו כפושט רגל. בהעדר הכרזה שכזו על פי החוק החדש, נדרשה הוועדה להקבלת ההכרזה על פשיטת רגל להגדרות ומושגים על פי החוק החדש. לכן, באם ניתן צו לפתיחת הליכים כנגד עו"ד, בהתאמה תפקע חברותו בלשכת עורכי הדין.

[מספר החלטה: את/68/20]

אתיקה במחוזות הלשכה

לראשונה ב"אתיקה מקצועית",
מדור חדש בו ועדות האתיקה המחוזיות משתפות
את ציבור עורכות הדין ועורכי הדין בהחלטותיהן*

* נבקש להבהיר, כי חוות הדעת ניתנו על יסוד העובדות המפורטות בפני הוועדות ואם תתבררנה עובדות נוספות, התשובה עשויה להשתנות בהתאם. כן נבהיר, כי חוות הדעת מיועדות לסייע לעורך הדין הפונה לכלכל את מעשיו לעתיד ואין בהן כדי להכשיר התנהגות בעבר, או לחוות דעה על התנהלותו של עורך דין אחר, שלא ניתנה לו הזדמנות הוגנת להגיב על הטענות.

ועדת האתיקה מחוז דרום

יו"ר ועדת האתיקה מחוז דרום **עו"ד אורית סער**
פרקליט ועדת האתיקה מחוז דרום **עו"ד בני זייטונה**

תלונות

איסור ייצוג ופעולה בניגוד עניינים

התלונה: מדובר בתלונה שהוגשה ביום 9.10.2018 כנגד יועצת משפטית לשעבר, אשר עבדה במשך עשור בחברה המלינה וסיימה את עבודתה כשנה וחצי עובר להגשת התלונה. על פי התלונה, הנילונה מייצגת תובעים כנגד החברה ועל כן היא פועלת תוך הפרה של הכלל האוסר לייצג כנגד לקוח ו/או לפעול בניגוד עניינים. [סעיף 16 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986]

מהתלונה ומהחומרים הנוספים שהועברו לידי ועדת האתיקה המחוזית לא עולה שימוש במידע משפטי שמקורו אך ורק אצל המתלוננת.

כך לדוגמא, נתונים טכניים באשר לציוד שהמתלוננת עושה בו שימוש, לא נקבעו על ידי המתלוננת, אלא נקבעו על ידי היצרן. עוד נקבע, שבדיקתם של הרשומות הרפואיות נעשית ע"י רופא אשר מנתח את הממצאים, ולא באמצעות משפטן.

הלכה למעשה כל המידע אשר לטענת המתלוננת נעשה בו שימוש הוא מידע המצוי בידי כל עורך דין העוסק בתחום ולא הגיע לעורכת הדין מתוקף תפקידה כיועצת המשפטית של החברה בעבר.

ההחלטה: בנסיבות אלו, וגם בשל כך שהתלונה הוגשה כשנה וחצי לאחר סיום העסקתה של הנילונה בחברה המתלוננת, קובעת הוועדה כי יש לגנוז את התלונה.

שיח בוטה מצד מתמחה

התלונה: תוצאות הבחינות ושינוי מתכונת בחינת ההסמכה עוררו ביקורת ותרעומת רבה בקרב המתמחים שכשלו בבחינת ההסמכה ללשכת עורכי הדין. ארגון המתמחים יצא למאבק בתוצאות.

מקורה של פרשה זאת בתלונה אנונימית שהוגשה כנגד הנילון באשר להתנהלותו במסגרת קבוצות בפייסבוק ובוואטסאפ, הקשורות למאבק.

נטען כי הנילון משדל אוכלוסיות מוחלשות (המתמחים), ומנהל שיח בוטה ברשתות החברתיות אשר כולל התבטאויות לא ראויות, והסטה כנגד מנהלי הקבוצות.

הנילון מצידו טוען כי הרקע לתלונה הוא ויכוח בין קבוצות מתמחים באשר לדרך הנכונה להיאבק על זכויותיהם. קבוצת אנשים הכתירה עצמה "נציגות", והשליטה "טרור" כנגד מי שלא פעל בהתאם לדרכם. בנוסף, טוען הנילון כי הדברים שהועברו לוועדת האתיקה חלקיים והוצאו מהקשרם.

כללי האתיקה של עורכי הדין מסדירים את כללי ההתנהגות המצופים מעורך הדין. עורכי דין לא רשאים לנקוט בסגנון מעליב ומשפיל. התבטאות לא ראויה של עורך דין או מתמחה כלפי חבר למקצוע עלולה לגבש שורה של עבירות משמעת, כגון: פגיעה בכבוד מקצוע עריכת הדין, בניגוד לסעיפים 53 ו-61 (1) לחוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א-1961 (להלן: "החוק").

- מעשה שאינו הולם את מקצוע עריכת הדין, בניגוד לסעיף 61(3) לחוק.
 - אי גילוי יחס חברי כלפי חבר למקצוע (הפרת כללי האתיקה המקצועית), עבירה לפי סעיף 61(2) לחוק ביחד עם סעיף 26 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), תשמ"ו-1986.
- פסקי דין רבים הרחיבו את חופש הביטוי גם כאשר האמירות של עורכי הדין היו קשות וניתן גם לומר מכוערות, וקבעו הלכה למעשה את מבחן "הגרעין הקשה". כך לדוגמא, כאשר איחל עורך דין יורם שפטל לעורך דין נועם קדם, איחולי מוות קבע בית המשפט העליון כי "אין ההתבטאויות מהוות עבירה וגם לא עבירה אתית, כאשר הן חוסות בצילו של חופש הביטוי שידו על העליונה בנסיבות כפי אלה שבפנינו" עורך הדין שפטל זוכה פה אחד. [על"פ 1734/00]

מנגד אישר בית המשפט המחוזי ביום 10.01.2016 בתיק עמל"ע 11-11-40311 עונש של 36 חודשי השעיה בפועל בגין התבטאויות של עורך דין. הלה, כתב לוותרנירית העירונית - לאחר שכלבו "רינגו" נתפס על ידי השירות הווטרינרי ומת בהיותו בהסגר - "את יצור נתעב ועלוב ואני מאחל לך ולכל אחד מבני משפחתך כי

סופו יהא כסופו של רינגו, אנחנו עוד ניפגש בבית המשפט - תמסרי זאת לעלובי הנפש שאת פינכתם את מלכת".

בחינת הוראות החוק והפסיקה מלמדת כי למעשה מדובר במבחן תלת שלבי:

- המבחן הראשון והמרכזי של בית המשפט העליון מתמקד בהקשר הפוליטי או ציבורי של הדברים וככל שקיים הקשר שכזה אין לראות באמירת הדברים עבירת משמעת בשל עיקרון חופש הביטוי.
 - המבחן השני מתמקד בבחינת הקרבה לעיסוק במקצוע, "הגרעין הקשה", וככל שהדברים שנאמרו או נכתבו רחוקים מעיסוקו בליבת המקצוע כי אז ישפיע הדבר על בחינת השאלה אם מדובר בעבירת משמעת.
 - המבחן השלישי ואולי הקשה מכולם לאבחון הוא חומרת ההתבטאויות. בפעילותו של עורך הדין כעורך דין אך לא כמייצג לקוח, קיים מרחב תמרון גדול יותר לעומת ההתנהלות בהופעה בבית משפט. אולם, שימוש בשפה גסה או השתלחות בוטה עדיין אינן מקובלות. סופו של דבר מדובר בתלונה אנונימית אשר לא מאפשרת לבחון את טענותיו של הנילון באשר להוצאת הדברים מהקשרם ובאשר לרקע הדברים סביב ההתבטאויות. יחד עם זאת, ההתבטאויות המיוחסות לנילון בתלונה חמורות ופסולות והן בהחלט נמצאות בקרבה לעיסוק במקצוע. הוועדה סבורה כי אם הייתה אפשרות להמשיך ולברר את התלונה באמצעות קבלת התייחסותו של המתלונן לטענותיו של הנילון, היה מקום לעשות כך. בשולי ההחלטה, אך לא בשולי חשיבותה, ראוי להבהיר כי התנהלות גסה ופוגענית אינה תורמת דבר וראויה לכל גינוי. זאת, גם במקרים בהם הוחלט שלא לבחון התנהלות זו במסגרת גבולות האתיקה המקצועית.
- ההחלטה:** בנסיבות העניין, לאור המנומק לעיל ולצד ההערה לנילון, אנו מורים על גניזת התלונה.

עורך דין וחברו למקצוע

התלונה: המתלונן הנו הבעלים של משרד ברחוב ***** בתל אביב, בו ארעה שריפה קטנה. המתלונן טען שהאחראי לשריפה הוא אחד השכנים, אשר עישן זרק בדל סיגריה בוערת לכיוון חלון משרדו. המתלונן, שלח מכתב לאותו שכן ותבע ממנו את נזקיו, פיצוי בסך של 5,000 שקלים, תוך שהוא מזדיר את השכן שאם לא ייעתר לדרישתו הכספית הוא יפנה לערכאות, דבר שיגרם לו הוצאות ואי נעימויות מיותרות. הנילון, שלח בשמו של השכן מכתב למתלונן, בו הוא ציין, בין היתר כי דרישת המתלונן הינה "איום בריוני". לטענת המתלונן, גם אם חולק הנילון בשם לקוחו על הדרישות שעלו במכתב וגם אם אינו רואה עין בעין את האמור במכתב, הרי שאין זה המקום לכנות את דרישתו כ"איום בריוני" והדבר אף מיותר. הנילון, ציין בתגובתו כי מרשו מכחיש את אחריותו לשריפה וכי לטעמו, דרישת המתלונן הינה כוחנית, אגרסיבית ובלתי סבירה, שפוגעת בשמו הטוב ובכבודו בצורה קשה. בנוסף, יצר הנילון קשר עם המתלונן, במסגרתו הבהיר לאחרון שלא הייתה לו כל כוונה להעליבו וכי הוא מתנצל אם השימוש במילים "איום בריוני" העליבו אותו. עוד הדגיש הנילון בשיחתו עם המתלונן כי לא הייתה לו שום כוונה לפגוע אישית בחבר למקצוע.

ההחלטה: התנהלותו של עורך הדין תוך פעילות בליבת המקצוע מחייבת בשמירה על כבודו של המקצוע, ביטויים והתבטאויות של עורכי דין הן בכתב והן בע"פ מהוות בסיס לאישום משמעותי בגין מעשה או מחדל שאינו הולם את מקצוע עריכת הדין.

יחד עם זאת, הוועדה סבורה כי התבטאות הנילון כלפי המתלונן, גם אם היה מקום להתנסח באופן שונה, אינם בחומרה העולה כדי עבירה משמעתית. חיזוק לכך, מצאה הוועדה בהבהרת הנילון ובהתנצלותו על הדברים. אשר על כן, הוועדה מורה על גניזת התלונה.

ועדת האתיקה מחוז ירושלים

יו"ר ועדת האתיקה מחוז ירושלים **עו"ד יוסף תוסייה כהן**
פרקליט ועדת האתיקה מחוז ירושלים **עו"ד חנן רובינשטיין**

שאלות

שאלתה: פנה אלי לקוח וביקש ממני לערוך לו הסכם רכישת עסק, פעלתי בהתאם וביצעתי את המוטל עלי.

אני ייצגתי את הצד הרוכש, הצד המוכר לא היה מיוצג. בהסכם עצמו הוספתי סעיף לפיו בכל מקרה של מחלוקת בין הצדדים אני אשמש כבורר.

הסברתי זאת לצד המוכר אשר הבין את האמור והביע הסכמה מלאה ונכונות לשינוי ולחתימה על הסעיף. בכך הסתיים השירות אותו הענקתי לרוכש.

נכון להיום הרוכש אותו ייצגתי, פנה אלי באמצעות בא כוחו בדרישה כי אנהל את הבוררות.

ב"כ המוכר מתנגד וטוען כי מדובר בהפרה של כללי האתיקה המקצועית.

סעיף 17 לכללי האתיקה דן במצב בו נאסר על עורך דין לייצג אדם בעניין שדן בו כשופט או בורר.

שאלתי היא - האם מותר לעורך דין לשמש כבורר בעניין בו הוא ייצג צד אחד, סיים את הייצוג והוסמך על ידי שני הצדדים בהסכמה מלאה ומודעת, לשמש כבורר.

ההחלטה: "לא ראוי לכלול בהסכם בין שני צדדים אשר אתה ערכת - הסכם בו אתה מייצג צד אחד בלבד וצד שני להסכם אינו מיוצג כלל - סעיף על פיו בעת מחלוקת בעתיד ביניהם אתה תשמש כבורר בסכסוך כזה. לפיכך, מן הראוי כי לא תשמש כבורר בסכסוך אשר בין הצדדים".

[30/20ש]

שאלתה: לפני מעל עשור ייצגתי לקוח בערעור בבימ"ש המחוזי בירושלים. הצדדים הגיעו להסכמה שקיבלה תוקף של פסק דין. לפני מספר חודשים פנה אלי עו"ד שמייצג עתה את אותו לקוח ואמר שהוגשה תביעה בקשר לפרשנות של אותו הסכם פשרה. לא זכרתי את פרטי המקרה וכך אמרתי לעו"ד.

אתמול הגיעו לפתע למשרדי הצד השני ועורך דינה. לאחר שהאישה התחילה לדבר על המקרה נזכרתי בפרטי ההסכמה שהם לרעת הצד השני. ממה שהבנתי מהצד השני, עוה"ד שמייצג את הלקוח שייצגתי בעבר הודיע לבית המשפט את מה שאמרתי לו, דהיינו שאיני זוכר את פרטי המקרה (מה שהיה נכון אז, אך אינו נכון היום). אני מניח שלאור מה שאמרתי אתמול לצד השני לא ידווח דבר לביהמ"ש ולא יזמן אותי לעדות.

לא ברור לי מה לעשות כעת. האם עלי להודיע לעוה"ד שמייצג את הלקוח שייצגתי בעבר שנזכרתי בפרטי המקרה? האם עלי להודיע ישירות לבית המשפט? או האם עלי לא לעשות כלום? אודה באם תבהירו מה חובותי האתיות במקרה זה.

ההחלטה: "מכוח הדברים האמורים בפנייתך ומכוח סעיף 61(3) לחוק לשכת עורכי הדין תשכ"א-1961, הינך מחויב להודיע לעורך הדין של הלקוח לשעבר שלך כי נזכרת בפרטי המקרה, לציין את העובדות בהן נזכרת כתוצאה מפגישה עם הצד שכנגד ולתקן את מה שאמרתי לפני כן לעורך הדין של הלקוח לשעבר. הא ותו לא".

[38/20ש]

שאלתה: ערכתי צוואה בעדים, אני הייתי אחת העדות וחתומה עדה נוספת. כיום המנוח נפטר ובצוואה הוריש לאשתו את מחצית חלקו בדירה במודיעין.

הבת והבן של המנוח הגישו התנגדות בטענה שבצוואה יש פגמים ובטענה שלא יכול להיות שאביהם לא הוריש להם, כאשר בפועל המנוח נתן לבנו בחייו וילה מפוארת בתל-אביב ששוויה למעלה מעשרה מיליון, רכב וכספים. לבת נתן המנוח את הפנסיה שלו וסירב לתת יותר כי לא היה להם שום קשר והיא

חיה בארה"ב 30 שנה.

אני כיום מייצגת את היורשת אשת המנוח. ב"כ המתנגדים הגישה לביהמ"ש בקשה שאני אעיד בעניין עריכת הצוואה אותה ערכתי ודרשה כי אגיש תצהיר.

אני הגשתי התנגדות להעיד והתנגדות להגיש תצהיר עקב חיסיון.

היות ואני מייצגת את היורשת אני מבקשת לדעת אם ביהמ"ש יחייב אותי להעיד האם מותר לי הדבר. היורשת מבקשת שאייצג אותה ולא אעיד.

ההחלטה: "ועדת האתיקה למדה מפנייתך כי בית המשפט טרם נתן החלטה בעניין בקשת המתנגדים כי תעדידי בהליך המשפטי ולפיכך יש להמתין להחלטת בית המשפט.

"אם בית המשפט יחליט כי הבקשה נדחית אין כל צורך במתן הנחיה נוספת. אם בית המשפט ייעתר לבקשה ויקבע כי עלייך להעיד, אזי השאלה היא האם המצווה הודיע לך, בעניין הצוואה שערכת, כי הוא מבקש לשמור בסוד את המסמכים שהמציא לך לצורך עריכת הצוואה וכן ביקש לשמור בסוד את הדברים שאמר לך בנוגע לעריכת הצוואה פרט לתוכנה, ופרט לעובדת רצונו החופשי בעת החתימה והבנת טיבה של צוואה. אם המצווה ביקש לשמור על חיסיון, עליך להתנגד למסור את המסמכים ולהעיד על הדברים שנאמרו ועלייך לטעון טענת חיסיון.

יחד עם זאת, אם בית המשפט יחליט, למרות התנגדותך, כי אין חיסיון - ויחייב אותך להעיד, להשיב לשאלות ולמסור מסמכים אשר חל עליהם חיסיון, במקרה כזה עלייך יהא להשיב לשאלות שתישאלו ולמסור מסמכים.

בפנייתך כתבת כי היורשת מבקשת כי תייצגי אותה ולא תעדידי בהליך המתנהל. תשומת לבך כי בהחלט ייתכן כי עדותך מהותית ונחוצה ביותר כמי שהייתה אחת מעדות הצוואה וכמי שאף ערכה את הצוואה, בנוגע לדברים אשר לא חל עליהם חיסיון. לפיכך, ראוי כי תשקלי עתה, משהוגשה התנגדות לבקשת צו קיום צוואה, הגשת בקשת התפטרות מהתיק, לצורך מתן עדות עבור הלקוחה והמשך ייצוג על ידי עורך דין אחר בדרך אשר לא תפגע בלקוחה".

[1/20ש]

שאלתה: למרות היותי עו"ד אני מיוצג ע"י משרד עו"ד בענייני מקרקעין (הכנת הסכמים, דיווח לרשויות המס ועוד). לאחרונה הגיעה למשרד בו אני עובד כשכיר לקוחה אשר מבקשת לקבל שירות משפטי בענייני עבודה. נתגלה לי כי משרד עורכי הדין וכן עורך דין שמייצג אותי, מייצג גם את הצד שכנגד בעניין הלקוחה הנ"ל.

האם מותר לי לטפל בעניין הלקוחה בתחום דיני העבודה, או שיש בדבר ניגוד עניינים.

ההחלטה: "לאור קיומו של חשש לניגוד עניינים כמפורט בכלל 14 (א) לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986 לא ניתן לייצג את הלקוחה, כל עוד עורך הדין של הצד שכנגד מייצג אותך בעניינים המפורטים בפנייתך".

[45/20ש]

שאלתה: הפונה מייצג אישה התובעת את בעל הדירה בגין נזקי גוף וחבלות שאירעו לה בעת שביקרה את בנה בדירה ששכר מבעל הדירה. צורפה לתביעה חוות דעת רפואית בדבר אחוזי נכות ומדובר בתביעה נזיקית.

בעל הדירה הגיש כתב הגנה וכן הגיש הודעת צד ג' כנגד השוכר (השוכר, כאמור, הוא בנה של התובעת). השאלה האם מותר לפונה לייצג את הבן בהגנתו כנגד הודעת צד ג' שהגיש נגדו בעל הדירה? מציין כי בן התובעת פנה אליו וביקש ייצוג כזה.

ההחלטה: "אין לייצג בו זמנית הן את התובעת והן את בנה. זאת לאור העובדה כי ייצוג נאות של הבן בהגנתו כנגד הודעת צד ג' מצריך, לכאורה, משלוח הודעת צד ד' לתובעת מצד בנה, הודעה אשר תכלול ככל הנראה את כל טענות ההגנה שטוען בעל הדירה עצמו כנגד התובעת בכתב הגנתו.

מכאן שיש חשש ממשי לקיום ניגוד עניינים בייצוג התובעת ובנה כאחד באותו הליך ובאותו עניין עצמו".

[15/20ש]

שאלתה: הפונה מייצג תובעת בהליך בבימ"ש השלום בירושלים. לפני זמן מה פנה ב"כ הנתבעת לבית המשפט וביקש לזמן עדים להליך מטעמה של מרשתו. בין יתר העדים הוא ביקש לזמן את הפונה לעדות. בקשתו כללה שני רכיבים: הראשון, שאמציא מסמכים. השני, בכל מקרה לזמן אותי לעדות. לפי הידוע לי הזמנת עו"ד מיוצג בתיק כפופה לכללי החיסיון. עוד ידוע לי שישנה החלטה של ועדת האתיקה הארצית לפיה עו"ד המוזמן לעדות - מן הראוי כי עו"ד המזמין לעדות יציג לפני עו"ד המוזמן מה הן השאלות אשר יוצגו לעו"ד המוזמן כאשר ייחקר וכן לאיזה צורך נועדה ההזמנה לחקירה.

ההחלטה: "דברים ומסמכים שהוחלפו בין הלקוחה שלך לבינך ויש להם קשר ענייני לשירות המקצועי שניתן על ידך ללקוחה התובעת, אינך רשאי לגלות אותם בזמן עדותך בהליך המשפטי אלא אם כן הלקוחה ויתרה על החיסיון באופן מפורש וראוי כי תסביר לה את זכותה לחיסיון לפני מתן העדות. היה ותישאל שאלות כאלו במהלך העדות חובתך לסרב להשיב עליהן ולטעון כי יש ללקוחה חיסיון מוחלט ולכן אינך רשאי להשיב על השאלה. כיוון שוועדת האתיקה אינה יודעת אילו שאלות תישאל, פשיטא כי הוועדה לא תוכל להשיב לך באופן מפורט יותר מתשובה עקרונית זו. יצוין כי אתה כמובן רשאי להמשיך ולייצג בהליך למרות שהוזמנת להעיד מטעם בא כוח הצד שכנגד.

בנוגע לשאלתך המתייחסת להתנהגותו של עורך הדין המייצג את הנתבעת, האם הוא מחויב ליידע אותך מראש מה הן השאלות שבכוונתו לשאול אותך, ועדת האתיקה אינה מוסמכת ליתן תשובות בשאלתה בנוגע להתנהגות של עורך דין אחר אשר אינה נוגעת להתנהגות שלך ולכן אינה מוסמכת להשיב על שאלה זו".

[ש32/20]

ועדת האתיקה מחוז מרכז

יו"ר ועדת האתיקה מחוז מרכז **עו"ד מיכה ביסטריצקי**
פרקליטת ועדת האתיקה מחוז מרכז **עו"ד אנדריאה דיאמנט-קופקין**

תלונות

התבטאויות לא הולמות כלפי עורך דין המייצג את הצד שכנגד

התלונה: המתלוננת והנילון מייצגים צדדים נגדיים בהליך בבית המשפט לענייני משפחה. על פי האמור בתלונה, הנילון התבטא באופן לא מכובד ולא הולם כלפי חברה למקצוע, הן בהתכתבויות פנימיות ביניהם והן בבקשות שהוגשו לבית המשפט. להלן דוגמאות להתבטאויותיו בכתב:

- אני תוהה אם את באמת עו"ד. זה לא מתיישב. לא בהתנהגות שלך. לא בהתבטאות. ולא בכתיבה. לא בקביעות שלך. לא בסיכומים;
- לי כבר נמאס. לקרוא את השקרים שלך. ולכן בואי נפסיק כאן. לא בא לי לקלקל לעצמי את הסופ"ש בהתכתבות עם מי שמתימרת להציג את עצמה כקצינת בית המשפט;
- כידוע לך הצלחת להוכיח לי שאין לי לסמוך לאף מילה כתובה ולא כתובה שאת מנפיקה. את ההסדר שאת מצרפת לכאן ואשר ערכת אותו והכנת אותו לבד את יותר ממוזמנת לחתום בשם מרשתך לבד.
- ב"כ המשיב בחר שלא להידבר עם עו"ד שמשקר במצח נחושה הן לקולגה והן לבית המשפט;
- יש מצב שאת מייצגת שם גם את מרשיי? שם תוכלי לטעון בלי שגיאות כתיב קשות.

בתגובתו, הודה הנילון בכתיבת הדברים, אך תרצם בנסיבות הסכסוך עם המתלוננת.

ההחלטה: להעמיד לדין משמעת.

המשך גביית תקבולים בהוצל"פ בניגוד להנחיית הלקוח

התלונה: הנילון ייצג את המתלונן, שהוא הזוכה בתיק הוצל"פ כנגד שוכרת שהייתה חייבת לו כספים. בשנת 2013 החליט המתלונן למחול לחייבת על יתרת החוב כלפיו. בהמשך, החתים הנילון את המתלונן על מסמך בו הוא מאשר לנילון לגבות מהחייבת את יתרת שכר הטרחה המגיעה לו בגין הטיפול בתיק. בשנת 2019 נודע למתלונן על ידי לשכת ההוצל"פ, כי תיק ההוצל"פ עדיין פתוח וכי הנילון המשיך לגבות את התקבולים מן החייבת במשך כל השנים ושלשל אותם לכיסו. זאת, מבלי שהנילון עדכן את המתלונן אודות הדבר. הנילון הודה בתגובתו כי הוא אכן גבה את הכספים מהחייבת, אך טען שזה בהתאם למוסכם עם המתלונן.

ההחלטה: להעמיד לדין משמעת.

שאלות

חשבון נאמנות וחובות עורך הדין

שאלתה: עורך דין פנה בשאלתה העוסקת בהעברת חשבון נאמנות קיים על שם עורך הדין, חובותיו של עורך הדין בניהול החשבון וכן האם רשאי עורך הדין לנהל את תיק ההשקעות או שמא על איש מקצוע לבצע זאת.

ההחלטה: ככלל, עורך דין בהיותו נאמן רשאי להשקיע את הכספים המוחזקים בחשבון הנאמנות ככל שאלו הן ההוראות שהוא קיבל מלקוחו במסגרת ניהול החשבון.

רצוי ואף הכרחי לקבל מהלקוח הוראות בכתב, מפורטות ככל שניתן, ביחס לפעולות המותרות והנדרשות ביחס לכספי הנאמנות ובכלל זה לענייננו: אופן ההשקעה, משך ההשקעה, מטרת הכספים, ייעודם וכל נתון נוסף דרוש.

הנאמן, ימסור ככל שניתן את היקף הסיכון הגלום בהשקעות, כאשר למול הצורך בשמירה על ערך הכסף והשבחתו, תעמוד מנגד החובה שלא לנקוט בפעולות והשקעות בעלות סיכון גבוה.

לצורך מילוי תפקידו, רשאי עורך הדין (ואף הדבר רצוי) להתייעץ עם יועץ השקעות לצרכי ההשקעה, אולם, עורך הדין אחראי לפקח בכל עת על חשבון הנאמנות ועניין זה בתחום אחריותו בלבד על אף קבלת הייעוץ מגורמים מקצועיים.

למען הסר ספק, ניהול החשבון יישאר בידיו של עורך הדין בלבד ולא יעבירו לצד ג'.
אין באמור בהמלצות המפורטות לעיל כדי להוות אישור להעברת חשבון נאמנות ע"ש הפונה או כל גורם אחר. ככל שעוה"ד הפונה מעונין לעשות כן, מוצע שיפנה לביהמ"ש המוסמך בבקשה מתאימה.

שאלתה בנוגע להקלטת עורך דין

שאלתה: עורך הדין הפונה מייצג עמותה בתביעה אזרחית. לטענתו, עורך הדין של הצד שכנגד הודיע לו כי במידה והוא לא יחזור בו מן התביעה - הוא יגיש תלונה במשטרה וברשם העמותות על התנהלות העמותה. עוד טען עורך הדין הפונה, שעורך הדין של הצד שכנגד אמר לו, שאם ימחק את התביעה שהגיש, אזי הוא לא יגיש את התלונות. עורך הדין הפונה ביקש מהוועדה לאשר לו לחזור לעורך דין של הצד שכנגד, ולהקליט את הסכימה באיומים ללא ידיעתו.

ההחלטה: הוועדה סבורה שלא ניתן להכשיר מראש את ההקלטה המבוקשת על ידי הפונה הואיל והיא עומדת בהתנגשות חזיתית עם כלל 22(א) לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986, ובפרט משהשיחה עוסקת בענייני לקוחות. הפונה אף לא פרט מהו השימוש שהוא מעוניין לעשות בתוצר ההקלטה המבוקשת.

על כל עורך דין מוטלת החובה לפעול בנאמנות ובמסירות לטובת שולחו על כל המשתמע מכך. ככל שסבור הפונה, כי עורך דין של הצד שכנגד פעל בניגוד לדין - עומדות לרשותו דרכי פעולה אפשריות נוספות.

ועדת האתיקה מחוז תל-אביב

יו"ר ועדת האתיקה מחוז תל-אביב **עו"ד שמעון כץ**
פרקליטת ועדת האתיקה מחוז תל-אביב **עו"ד אושרת חנוך**

שאלות

אימות חתימה על גבי מסמכי ייסוד חברה בתקופת משבר נגיף הקורונה

השאלה: עורך הדין הפונה מבקש לדעת אם בתקופת משבר נגיף הקורונה ניתן לראות באימות חתימה המתבצע לפי הנחיות אימות חתימה על גבי תצהיר בהיוועדות חזותית (בהתאם להחלטת ועדת האתיקה הארצית בתקופות הקורונה את/39/20) כאימות תקין לכל דבר בכל הנוגע לאימות חתימה מרחוק של מסמכים אשר בעל מניות או דירקטור נדרש להמציא לרשות התאגידים במסגרת הקמת חברה.

ההחלטה: תצהיר כמובנו בסעיף 15 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971 מחייב אימות בהתאם להוראות הדין ואין בקיומה של טכנולוגיה כזו או אחרת כדי לשנות מהאופן שבו יש לאמת את זהותו של המצהיר ולהזהירו. שונה הדין ביחס למסמכים המוכתרים כ"תצהיר" והמהווים הצהרות מסוגים שונים. בהקשר זה עמדת הוועדה הייתה ונותרה כי לא יהיה בכך משום הפרת כללי האתיקה לאמת חתימה באמצעות היוועדות חזותית, כאשר הגוף שאליו מוגשת ההצהרה אינו רואה מניעה לעשות כן, ובלבד שאין בהליך האימות כדי ליצור הטעיה כלשהי באשר לאופן ביצועו או באשר לזהות הגורם שחתימתו אומתה על ידי עורך הדין.

[פורסם באתר הוועדה 29.9.2020]

אימות חתימה בחו"ל בתקופת משבר נגיף הקורונה

השאלה: נוכח סגירתן של הקונסוליות והשגרירויות בתקופת משבר הקורונה מבקש עורך הדין הפונה כי הוועדה תחווה דעתה על האפשרות שעורך דין בעל רישיון ישראלי יוכל לאמת מסמכים שונים שיחתמו בחו"ל, כגון- תצהיר, יפוי כוח, מסמך מזהה אחר או מתן אישור עותק נאמן למקור. זאת, חרף הוראות החוק השונות בקשר לדרכי הוכחת מסמכים אלה.

ההחלטה: הוועדה אינה מוסמכת לקבוע את התוקף הראייתי של מסמכים שנחתמו בחו"ל נוכח הוראות הדין החל והמחייב בקשר לכל אחד מהם, ואין במשבר נגיף הקורונה כדי לשנות מן הדין בהקשר זה. כך, למשל, תקפותו של יפוי כוח מוכרעת על ידי דיני השליחות והראיות ועורך דין הפועל מכוח יפוי כוח חייב להיות משוכנע בקיומם של שלושה תנאים מצטברים - קיומו וזהותו של הלקוח, קיומה של שליחות ושהפעולה שהוא מבצע נכללת ביפוי הכוח שניתן (ר' החלטת ועדת האתיקה הארצית את/313/09 בביטאון "אתיקה מקצועית" 36, שעניינה "תקפות יפוי כוח שנחתם בחו"ל ללא אימות חתימה").

באשר לתצהיר, הסמכות לאשר תצהיר כמובנו בפקודת הראיות הנה סמכות ייחודית לבעלי תפקיד וביניהם עורך דין, אשר באמצעות אזהרת המצהיר ואישור חתימתו גובה עדות עליה מסתמך בית המשפט. אזהרה זו היא תנאי חיוני להפיכת המסמך לתצהיר והיא תהיה משוללת תוקף אם היא תעשה במקום בו חוקי המדינה אינם חלים.

על כן, החליטה ועדת האתיקה כי בנסיבות בהן לא ניתן להחתים מצהיר בדרך הקבועה בפקודת הראיות, על עורך הדין הפונה לפנות לבית המשפט או לגוף אליו מוגש התצהיר (ולצד שכנגד) ולהציע את המסמך הזמני (שאינו תצהיר) לקידום העניין. וזאת, עד להגשת תצהיר כדיון.

[פורסם באתר הוועדה 8.4.2020]

קיום פגישה בבית הלקוח נוכח משבר נגיף הקורונה

השאלה: בתקופת מצב החירום מבקשת עורכת הדין הפונה לתת שירות בבית הלקוח, בפרט כאשר מדובר בלקוח קשיש או בעל מוגבלות.

ההחלטה: נוכח משבר נגיף הקורונה אין מניעה לקיום פגישה כאמור בבית הלקוח, בפרט כאשר מדובר באדם קשיש או בעל מוגבלות. זאת, ככל שאין בכך כדי להפר את ההגבלות המשתנות מעת לעת בתקנות שעת החירום.
[פורסם באתר הוועדה 8.4.2020]

תוקפו של יפוי הכוח לאחר מות הלקוח וגורלו של התיק המשפטי

השאלה: עורך הדין הפונה ייצג לקוחה בתביעת נזיקין בגין תאונת דרכים שעברה וכן בנוגע לפוליסות הביטוח שלה והגשת תביעות נוספות. בעקבות פטירתה של הלקוחה מבקש עורך הדין לדעת מהו תוקפו של יפוי הכוח והאם באפשרותו להעביר את התיק המשפטי להמשך טיפולו של בא כוח אחד היורשים, כאשר היורש האחר מתנגד לכך.

ההחלטה: יפוי הכוח פקע עם מותה של הלקוחה ומאחר שיורשיה נתונים במחלוקת כאמור, אין באפשרותו של עורך הדין הפונה להעדיף עניינו של יורש אחד על פני היורש האחר. עוד נקבע, כי מכוח חובותיו של עורך הדין כלפי בית המשפט, עליו להביא את העניין בפניו במסגרת ההליך האזרחי המתנהל, על מנת שתתקבל החלטה באשר להמשך ההליך. כאשר לתיקים המשפטיים שבידיו מצאה הוועדה כי ככל שכלולים בהם מסמכים או מידע שחל עליהם חיסיון עו"ד-לקוח, הרי שהחיסיון ממשיך לחול גם לאחר מות הלקוחה. זאת, ככל שאין בידי עורך הדין הפונה אינדיקציה אחרת לכוונת המנוחה בחייה, המבקשת לגלות הדברים ליורשיה.
[פורסם באתר הוועדה 29.9.20]

הפסקת ייצוג בשל אי תשלום שכר טרחה

השאלה: עורך הדין הפונה מייצג לקוח שאינו יכול לעמוד עוד בתשלומי שכר הטרחה. בשל החוב המצטבר הודיע עורך הדין ללקוח (בהסכמתו) כי כל פעולה תבוצע אך ורק כנגד תשלום מראש בגינה. מאחר שעתידים להתקיים מספר דיונים וקיים חשש שהלקוח לא יוכל לשלם עבורם מבעוד מועד, מבקש עורך הדין הפונה לדעת אם אי התייצבותו לדיונים בשל אי התשלום עלולה להתפרש כרשלנות והאם עליו להודיע מראש ללקוח על הפסקת הייצוג.

ההחלטה: עורך דין אינו רשאי להתנות על הוראות כלל 13 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית התשמ"ו-1986), הקובעות את התנאים בהם ניתן להפסיק את הטיפול בעניין עבור לקוח. יתרה מכך, שעה שהעניין תלוי ועומד בפני בית משפט - חל איסור על עורך הדין להפסיק את הטיפול אלא בכפוף להוראות כל חיקוק.
[פורסם באתר הוועדה 29.9.20]

ניגוד עניינים: תובע מייצג שמשמש גם כבא כוח הקבוצה

השאלה: עורך הדין הפונה מבקש לדעת אם הוא רשאי לייצג בתביעה ייצוגית בה הוא משמש כתובע הייצוגי, כאשר למיטב הבנתו בשלב שקדם לאישור הבקשה לאישור התביעה כייצוגית לא התעורר כל חשד לניגוד עניינים.

ההחלטה: מעצם מהותה של תובענה ייצוגית המנוהלת בשם קבוצת אנשים שלא יפיו את כוחו של התובע המייצג לכך, מצאה הוועדה כי קיימת בעייתיות במספר מישורים בכך שהתובע המייצג ישמש במקביל גם כבא כוח הקבוצה. זאת, בין בשלב הבקשה לאישור התובענה ייצוגית ובין בשלב ניהול התובענה הייצוגית לאחר אישור הבקשה. כך, למשל, הצורך בייזום הבקשה ובאיתור תובעים נוספים, מנוגד לאיסור הקבוע בחוק הלשכה על שידול לקוחות, הצורך בתשלום הוצאות המשפט בשם הקבוצה כתובע ייצוגי מנוגד לאיסור הקבוע בכללי האתיקה בקשר למימון תביעות על ידי עורכי דין. בנוסף, מתעורר חשש לניגוד עניינים בעקבות כפל התפקידים האמור. לאור האמור קבעה הוועדה כי אין באפשרותו של עורך הדין הפונה לשאת בשני הכובעים האמורים גם יחד, הן בשלב שלפני אישור התובענה הייצוגית והן בשלב ניהול התובענה עצמה.
[פורסם באתר הוועדה 29.9.20]

ועדת האתיקה מחוז חיפה

יו"ר ועדת האתיקה מחוז חיפה **עו"ד שאדי סרוגי**
פרקליט ועדת האתיקה מחוז חיפה **עו"ד שי כהן**

שאלות

תחולת כלל 31 טרם הגשת בקשה לביטול כתב אישום

שאלתה: עורך הדין הפונה מונה מטעם הסניגוריה הציבורית לטפל בנאשם, אשר כתב אישום הוגש נגדו, נגד חברה ונגד נאשם נוסף, שהנו חתנו של עורך דין פלוני. לדעתו של הפונה וכעולה מחומר הראיות, אותו עורך דין פלוני שימש כמנהל פעיל והרוח החיה של החברה הנ"ל, ומשלא הוגש כתב אישום כנגד אותו עורך דין פלוני, מבקש הפונה להגיש לבית המשפט בקשה לביטול כתב האישום מטעמי צדק לעניין אכיפה בירנית. בנסיבות המתוארות והואיל ומדובר בחבר למקצוע, מבקש הפונה לדעת האם הוא מחויב לבצע פנייה מקדימה לפי כלל 31 לכללי האתיקה לאותו עורך דין פלוני, בטרם יגיש את הבקשה לביטול כתב האישום. **ההחלטה:** בנסיבות שפורטו בפנייה, הואיל ומדובר בהליך פלילי והואיל והגשת הבקשה לביטול כתב האישום אינה מהווה פתיחת הליך כנגד אותו עורך דין פלוני (שאף אינו מהווה "הצד שכנגד"), הרי שאין תחולה לכלל 31 לכללי האתיקה ואין צורך לבצע פנייה מקדימה טרם הגשת הבקשה.

חשיפת הצעת פשרה שהשתכללה לכדי הסכם סופי ומחייב

שאלתה: עורך הדין הפונה מייצג נתבע בהליך אזרחי. בית המשפט נתן החלטה לדחות את התביעה כנגד לקוחו של הפונה בשל טענת חסינות. לאחר דין ודברים, סוכם עם התובעת בתיק כי היא לא תגיש ערעור על החלטת בית המשפט הנ"ל, ובתמורה הנתבע יעיד לטובתה כעד מטעמה בתביעה נגד הנתבעות האחרות. הסכמה זו תועדה באמצעות מיילים שהוחלפו בין הפונה לבין התובעת. לאחר כשנה וחצי ממועד דחיית התביעה כנגד לקוחו של הפונה ולאחר שהלקוח העיד לטובת התובעת, הגישה התובעת בקשה לעיון חוזר נגד הלקוח, במטרה להחזיר אותו כצד להליך. האם הפונה רשאי להשתמש במיילים שהוחלפו בין עורכי הדין כראייה בבית המשפט לצורך הדיפת בקשת התובעת לעיון חוזר? **ההחלטה:** מן האמור בפנייה ניתן להבין כי הצעת הפשרה השתכללה לכדי הסכם סופי ומחייב בין הצדדים. משכך, אין מניעה להציג את ההתכתבויות בנדון. [הוועדה הפנתה להחלטה את 79/03 שפורסמה בגיליון מס' 11 של כתב העת "אתיקה מקצועית"]

ייצוג כנגד לקוח לשעבר

שאלתה: עורך הדין הפונה ייצג שני צדדים לעסקת מכר דירה. בנוסף, בשל המשך התגוררות המוכר בדירה כשוכר, ערך הפונה הסכם שכירות בין הצדדים ביחס לאותה דירה. עסקת המכר הסתיימה ברישום בלשכת רישום המקרקעין. לימים פנה הקונה אל עורך הדין הפונה וביקש כי ייצגו בתביעה לפינוי השוכר (המוכר) מאותה דירה בשל אי תשלום דמי שכירות ואף בהליך של הטרדה מאיימת. ואכן, הפונה הגיש הליך למניעת הטרדה מאיימת וכן תביעה לפינוי כנגד אותו שוכר/מוכר. במקביל, הגיש המוכר תביעה לפסק דין הצהרתי לביטול הסכם המכר כנגד הקונה והפונה הגיש כתב הגנה בשם הקונה בתביעה זו. עקב טענה לניגוד עניינים שהועלתה נגדו, מבקש הפונה לדעת האם קיימת מניעה לייצג את הקונה בהליכים המתנהלים בעניינו? **ההחלטה:** עורך הדין הפונה מנוע מלייצג את הקונה בתביעת הפינוי ו/או בתביעה לביטול הסכם המכר. הוועדה ממליצה לפונה להתפטר מהייצוג בשני ההליכים הללו ולהודיע על כך לוועדה תוך 14 יום. ככל שהפונה לא יודיע לוועדה על התפטרותו מהייצוג בתוך פרק הזמן שנקבע, תדון הוועדה בעניין במסלול של תיק תלונה.

עריכת הסכם שלום בית בין בני זוג והשלכות טיפול זה על ייצוג עתידי של אחד הצדדים כנגד רעה

שאלתה: עורכת הדין הפונה מייצגת בעל אשר מצוי בהליך יישוב סכסוך עם אשתו. האישה איננה מיוצגת ועל כן שלחה הפונה מכתב בו היא מזמינה את האישה לשוחח עימה על מנת לסיים את הנישואין ברוח טובה. במקביל, קיימה הפונה שיחות עם לקוחה (הבעל) שבמהלכן עלה הרצון לנסות להציל את הזוגיות, והצדדים אף ביקשו לערוך ביניהם הסכם שלום בית.

הפונה מבקשת לדעת האם בנסיבות אלה, כשהאישה איננה מיוצגת, היא רשאית לערוך ולהחתים את הצדדים על הסכם שלום בית. עוד מבקשת הפונה לשאול האם בנסיבות בהן שלום הבית לא יצלח והצדדים יגיעו לערכאות, היא תהא רשאית לייצג את הבעל?

ההחלטה: אין מניעה לערוך עבור הצדדים הסכם שלום בית ולהחתים עליו במשרדה של עורכת הדין. עם זאת, רצוי כי בהסכם הנ"ל יובהר בצורה מפורשת וברורה כי עורכת הדין מייצגת את הבעל בלבד, ואף רצוי כי האישה תאשר זאת בחתימתה.

היקף המידע שרשאי עורך דין למסור ליורשים על פי דין

שאלתה: עורכת הדין הפונה מייצגת אלמנה בהליך בקשה לצו קיום צוואת בעלה המנוח. בצוואה נקבע כי היורשים של עיקר עזבון המנוח הם שני ילדיו מנישואים קודמים, מתוך שלושת ילדיו. כל היורשים קיבלו הודעה על הגשת הבקשה לצו קיום צוואה ותוכנה של הצוואה ידוע לכלל ילדיו.

שני הילדים מנישואים קודמים פנו לעורכת הדין כדי לברר האם המנוח ערך צוואה/ות קודמת/ות ועורכת הדין השיבה כי היא מנועה מלהתייחס לנושא. עורך דין מטעמם של שני הילדים פנה אל עורכת הדין וטען כי סירובה למסור מידע הנו מחשיד ועל כן בכוונתו להגיש התנגדות לקיום הצוואה. עורכת הדין מבקשת להבהיר מספר נושאים ובהם:

- האם קיימת עליה חובה לחשוף את היקף ידיעתה על קיומה של צוואה/ות קודמת/ות?
- האם התשובה משתנה בהתאם לזהות הפונה (יורש / צד ג' / ב"כ יורש וכד')?
- האם התשובה משתנה או מושפעת מידיעתה אם יש או אין צוואה קודמת?
- האם עורכת הדין רשאית למסור מידע שהתקבל מהלקוח (מבקש הצו) בדבר קיומה / העדר קיומה של צוואה קודמת?

- האם צודקת עורכת הדין בעמדתה כי היא מנועה מלמסור כל מידע בעניין טיפולה עבור הלקוח, למעט מידע הנוגע לבקשה לצו קיום הצוואה, אשר היא מחויבת למסור על פי דין?

ההחלטה: סעיף 75(א) לחוק הירושה קובע כי מי שיש בידיו צוואה חייב למסרה, במקור או בהעתק מאושר, לרשם לענייני ירושה מיד לאחר שנודע לו על מות המצווה.

ואולם, בהנחה שהצוואה האחרונה מורה על ביטולה של כל צוואה קודמת, אזי אין חובה לפעול לפי סעיף 75(א) הנ"ל. זאת, ככל שעורכת הדין הודיעה לרשם על הצוואה האחרונה (ויש להניח כי הודיעה, שהרי היא הגישה בקשה לצו קיום צוואה).

באשר לחיסיון - המבחן בהליכי ירושה הוא שאם אין הוראה פוזיטיבית - מפורשת או משתמעת - בדבר רצון המנוח לחסות את המידע, יש לגלותו בהליכים משפטיים אולם נדרש לכך צו שיפוטי והגילוי צריך להיעשות לגורם שיפוטי ולא לבעל עניין זה או אחר. [להרחבה - ראו דבריו של יו"ר ועדת האתיקה הארצית לשעבר, עו"ד דרור ארד-אילון, "חסיון עורך דין-לקוח לאחר מות הלקוח", גיליון מס' 49 של כתב העת "אתיקה מקצועית"]

אשר על כן, קבעה הוועדה כי עורכת הדין הפונה מנועה מלמסור למי מילדיו של המנוח את המידע והפרטים שהתבקשה למסור, אלא אם יינתן צו שיפוטי מתאים.

אי כיבוד פסק דין והגשת תצהיר שקרי לבית המשפט

התלונה: הנילון הוא עורך דין המשמש גם כבעל מניות בחברה העוסקת במתן שירותי שמירה וניקיון. הנילון והחברה נתבעו בבית הדין לעבודה בשל אי תשלום שכר ותנאים נוספים לעובד המיוצג על ידי המתלונן. המתלונן טען שהנילון סרב לא להגיש תצהיר, דחה דיונים ולא התייצב לדיונים שנקבעו. עוד נטען, כי הסכם פשרה אליו הגיעו הצדדים, ולפיו התביעה נגד הנילון נדחתה ואילו כנגד החברה ניתן פסק דין, לא כובד.

לטענתו, לנילון היתה אחריות לכיבוד פסק הדין כבעל מניות יחיד בחברה ומכוח דיני העבודה המטילים אחריות אישית על הבעלים בכל מקרה.

עוד נטען, שהנילון גרם לכך שיוגש תצהיר שקרי לבית המשפט במסגרת בקשה לביטול החלטה שניתנה בהעדר + חיוב בהוצאות. בתצהיר נטען בין השאר, כי עורך הדין שהופיע במקומו של הנילון, הודיע לבית המשפט כי התייצב באולם וחיכה, אך התברר שהדין התקיים באולם אחר, ובית המשפט הציע לו להגיש בקשה לביטול ההחלטה. בהמשך, קבע בית המשפט כי התנהלות הנילון חמורה ונכנסת לגדר המקרים המצדיקים פסיקת הוצאות אישיות, כאשר ייחס לבית המשפט דברים שלא היו ולא נבראו. זאת, מאחר שכל הדיונים באותו היום התקיימו באולם הקבוע, לא היה כל דין ודברים בין המותב לעורך הדין שהחליף את הנילון ורק לאחר שבית המשפט הודיע שהוא שוקל חיוב בהוצאות אישיות התקבלה התייחסות הנילון לפיה היה מדובר בטעות קולמוס. בית המשפט קבע כי מדובר בהתנהלות לא ראויה ובניצול לרעה של הליכי משפט. עוד טוען המתלונן כי הנילון ניהל את החברה ממשרדו (החברה נכנסה לפירוק).

ההחלטה: לאור קביעות בית המשפט בנוגע להגשת התצהיר השקרי ונוכח העובדה שהנילון הנו בעלים יחיד בחברה וכי פסק הדין בעניינה לא כובד, החליטה ועדת האתיקה להגיש קובלנה כנגד הנילון.

עריכת ייפוי כוח מתמשך ללא הסמכה

התלונה: המתלוננים (ניצולי שואה) פנו לנילון וביקשו לערוך ייפוי כוח מתמשך. לאחר שהנילון גבה מהם 4,000 ₪ שכר טרחה, והחתים אותם על ייפוי הכוח, התברר להם שהוא אינו מוסמך לערוך ייפוי כוח מתמשך. פניותיהם אליו להשבת הכסף לא נענו. הנילון לא הגיב לתלונה.

ההחלטה: הוועדה החליטה להגיש קובלנה כנגד הנילון.

פרסום משרד עורך דין בצמידות למכון קעקועים

התלונה: הנילון מנהל ומפרסם את משרדו בצמידות למכון קעקועים ואף חולק עם המכון את אותה כניסה, וזאת בניגוד לכלל 4(א) לכללי האתיקה.

בתגובתו, טען הנילון כי בשל מחסור בהשכרת חדרים בעירו, שכר את המשרד המופיע בפרסום, שהנו, לטענתו, חדר לקיום פגישות בלבד. עוד טען, שמדובר בחדר אחד, בגלריה נפרדת לחלוטין מהחנות (מכון הקעקועים) שלמטה, כאשר לחדרו שלו יש פינת המתנה במבואה למעלה.

עוד טוען הנילון כי החנות שלמטה אינה מאוכלסת.

הוועדה ביקשה לברר עם הנילון האם ישנה כניסה נפרדת למשרדו או שמדובר באותה כניסה לחנות שלמטה. הנילון השיב כי ישנה דלת כניסה אחת מול המדרגות ומיד עלייה למשרדו שלמעלה. עוד טען הנילון כי הוא מתעתד לעזוב את המשרד בתוך חודש ימים.

ההחלטה: הוועדה החליטה בנסיבות העניין לגנוז את התלונה בכפוף להודעתו של הנילון על עזיבת משרדו תוך חודש.

ועדת האתיקה מחוז צפון

יו"ר ועדת האתיקה מחוז צפון **עו"ד לואי דיאב**
פרקליט ועדת האתיקה מחוז צפון **עו"ד שאדי ג'ברין**

שאלות

שאלתה: האם עו"ד שייעץ לפני 22 שנים ללקוח מסויים ונתן לו חו"ד משפטית בעניין מסוים יכול היום, לאחר חלוף 22 שנים, להגיש נגד אותו לקוח בקשה לאישור תביעה ייצוגית באותו עניין.
ההחלטה: מאחר ובקשת האישור שהוגשה נגד הלקוח עוסקת באותו עניין שבו טיפל עורך הדין בעבר, ועל אף שחלפו 20 שנה מעת שעורך הדין העניק שירותם משפטיים לאותו לקוח - קיים חשש לפגיעה באינטרסים של אותו לקוח ובזכותו להליך הוגן בגדר הדיון בבקשת האישור. משכך, אסור לאותו עורך דין או מי ממשרדו לייצג בבקשה לאישור התביעה הייצוגית נגד הלקוח.

• • • • •

שאלתה: עורך הדין הפונה שימש בעבר במגוון תפקידי חקירה ופיקוד במשטרת ישראל, ושאל האם מותר לו לציין תפקידיו הנ"ל והתארים האקדמאים שיש לו, וכן היותו חבר בוועדות המחוז ובבית הדין המשמעתי?

ההחלטה: הוועדה סבורה כי לעורך הדין מותר לציין את התפקידים המשפטיים שאותם הוא ממלא או מילא בעבר, לרבות שירותו במשטרת ישראל, אך אין לפרסם זאת בכרטיסי הביקור שלו. עוד מותר לציין, כל תואר אקדמי שיש ברשות עורך הדין, לרבות תואר שני במשפטים, אך אין להוסיף ציונים או הצטיינות. ניתן לציין בכרטיס הביקור את תחומי העיסוק של עורך הדין, אך אין להשתמש במילים "מתמחה" או "תחום התמחות" ואסור להשתמש בכרטיס ביקור מגנטי לרבות איסור להשתמש באיור או במאזניים בפרסומים, למעט פרסומת באינטרנט (ראה כלל 3(ה) לכללי הפרסומת). בנוסף, מותר לציין את היות עורך הדין חבר בוועדות לשכת עורכי הדין, אך אסור לציין את היותו חבר בבית הדין המשמעתי.

• • • • •

שאלתה: עורך הדין הפונה שאל האם מותר לו לאמת חתימת לקוח על מסמך כאשר הוא סבור שהלקוח חותם עליו עקב עושה או כפיה.

ההחלטה: אסור לעורך דין לאמת חתימת לקוח שעה שהוא יודע כי החתימה על המסמך אינה מרצונו החופשי.

